

Ajuntament d'Inca

Consell de Mallorca

PLA ESPECIAL DE L'ÀREA DE RECONVERSIÓ TERRITORIAL DE LA FAÇANA D'INCA (PEFI)

ART DIFERIDA 11.1 DEL PLA TERRITORIAL INSULAR DE MALLORCA

Document per a l'aprovació definitiva (V.AD/07.2025)

Annex II **ESTUDI D'INCIDÈNCIA PAISATGÍSTICA (ED)**

Juliol 2025

TAULA DE CONTINGUT

1	INTRODUCCIÓ	5
1.1	Antecedents	5
1.2	Sobre el paisatge	5
1.3	Context legal dels estudis d'incidència paisatgística a les Illes Balears	7
2	ANÀLISI I VALORACIÓ DEL PAISATGE	8
2.1	El concepte de paisatge	8
2.2	Factors de visibilitat	9
2.2.1	Conques visuals	9
2.3	Inventari dels components del paisatge	10
2.3.1	Component biòtic	10
2.3.2	Component abiòtic	11
2.3.3	Component antròpic	11
2.4	Elements visuals del paisatge	11
2.5	Tipus de paisatge	11
2.6	Valoració del paisatge existent	12
2.7	Qualitat paisatgística	13
2.8	Fragilitat paisatgística del paisatge previ	16
2.9	Recursos Culturals i Patrimonials	18
2.10	Anàlisi visual del paisatge	21
2.10.1	Anàlisi visual	21
2.10.2	Identificació dels impactes visual sobre el paisatge	27
3	METODOLOGIA	28
4	CARACTERITZACIÓ DEL PAISATGE	29
4.1	Unitat de paisatge 1	29
4.2	Unitat de paisatge 2	30
4.3	Unitat de paisatge 3	31
4.4	Unitat de paisatge 4	33
4.5	Unitat de paisatge 5	34
4.6	Unitat de paisatge 6	35
4.7	Unitat de paisatge 7	36
4.8	Unitat de paisatge 8	37
4.9	Unitat de paisatge 9	38
5	OBJECTIUS I CRITERIS D'ORDENACIÓ	40
5.1	Usos prevists	40
5.2	Enclavament paisatgístic	40
5.3	Criteris i mesures generals d'integració	40
5.4	Mesures específiques d'integració	41
5.4.1	Unitat de paisatge 1 i 2	41
5.4.2	Unitat de paisatge 3	41
5.4.3	Unitat de paisatge 4	41
5.4.4	Unitat de paisatge 5	42
5.4.1	Unitat de paisatge 6	42
5.4.2	Unitat de paisatge 7	42
5.4.3	Unitat de paisatge 8	42
5.4.1	Unitat de paisatge 9	43
6	CONCLUSIONS.	44
	ANNEX 1. FITXES D'ESPÈCIES VEGETALS	45

1 Introducció

1.1 Antecedents

El present estudi es redacta en el marc de el procediment d'Avaluació Ambiental regulat per la Directiva Europea 2001/42/CE, transposada a la legislació Balear mitjançant la Llei 11/2006 de 14 de setembre, de avaluacions d'impacte ambiental i avaluacions ambientals estratègiques a les Illes Balears, i actualment derogada per la Llei 12/2016 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears.

L'objecte d'aquest estudi és el d'analitzar amb detall les incidències que les actuacions proposades per en l'àmbit de **l'àrea de reconversió territorial 11.1 que establí el Pla Territorial de Mallorca**.

Per a la seva realització, en primer lloc, es porta a terme una anàlisi i diagnòstic de la situació actual del paisatge del municipi destacant les principals característiques i zonificació del territori. Posteriorment es realitza una avaluació de les afeccions de cadascuna de les actuacions previstes, tenint en compte el grau d'integració en el territori en cada cas.

Finalment es descriuen les principals mesures que es duren a terme per integrar en la major mesura possible, les actuacions proposades, mesures que hauran de desenvolupar-se a nivell constructiu en el projecte de desenvolupament de l'actuació

El Pla General d'Ordenació Urbana d'Inca aprovat a l'any 2012 (en endavant PGOU 2012) incorpora un estudi paisatgístic de la façana d'Inca, i estableix en el seu article Art. 160. Ordenació de l'ART façana d'Inca que haurà de tenir-se en compte a l'hora de la redacció dels corresponents plans parcials i la resta d'interaccions que afectin a la façana d'Inca, per tal d'aconseguir l'objectiu de la millora de la imatge de la ciutat a la nova façana resultant.

L'únic pla parcial aprovat dins l'àmbit del PEFI és el del Sector 1, amb data 27/07/2012. Aquest pla parcial inclou com annex III, un Projecte d'integració paisatgística, que segons la prescripció 12.4 de l'acord d'aprovació definitiva de l'esmentat pla parcial resulta vinculant per a les infraestructures del sector, en especial al tractament de zones verdes i arbrat.

El present estudi d'incidència paisatgística del PEFI vincula als anteriors.

1.2 Sobre el paisatge

El paisatge ha estat emprat al llarg del temps amb molt diversos significats. A nivell de planificació i gestió dels usos del territori, el paisatge es contempla com un element comparable a la resta dels recursos i això exigeix considerar-ho en tota la seva amplitud.

S'entén que el paisatge posseeix uns valors propis – estètics, naturals, històrico-culturals que malgrat la inherent component perceptual és d'indiscutible protecció i preservació. La inclusió del paisatge en els estudis de planificació queda justificada atenent a la categoria de recurs natural que ell mateix ha aconseguit, degut que s'ha convertit en un element natural escàs com a conseqüència de la pressió humana sobre el medi ambient.

En aquest sentit, es considera el paisatge com un recurs difícilment renovable i fàcilment depreciable, on els seus valors es converteixen en recurs per a l'home com elements de potencial gestió i/o explotació.

Per arribar a entendre l'estructura i funcionament d'un paisatge és necessari partir del coneixement dels components que ho integren i de les seves interaccions. Això fa que s'hagin de contemplar tant els components del sistema natural com els components que formen el sistema socioeconòmic. En qualsevol cas, l'anàlisi del paisatge té per objecte el coneixement dels components més significatius, és a dir, aquells la influència dels quals sigui més rellevant en la lectura del paisatge objecte d'estudi.

Hi ha dos grans aspectes en l'estudi del paisatge: el *paisatge total* i el *paisatge visual*. En la primera, s'estudia el paisatge com a indicador o font d'informació sintètica del territori. En la segona aproximació o enfocament l'atenció es dirigeix cap al que l'observador és capaç de percebre en aquest territori, el paisatge com a expressió espacial i visual del medi.

El concepte de paisatge conté, intrínsecament, una component visual i, per tant, una dimensió perceptiva, aspecte que constitueix una passa inicial per arribar a la seva entesa i explicació. El primer escaló de l'estudi de paisatge seria la descripció del que es veu, donant lloc en un segon escaló a la interpretació i explicació. Així, el paisatge pot considerar-se definit per l'entorn visual del punt de observació i caracteritzat pels elements que poden ser percebuts visualment per l'home (relleu, tipus i estructura de les formacions vegetals, etc...). La representació cartogràfica d'aquests elements i la seva integració en un document sintètic pot ser de gran valor en les fases de diagnòstic, planificació i gestió territorial.

El paisatge constitueix un patrimoni comú de tots els ciutadans i element fonamental de la seva qualitat de vida. Per això, la legislació relativa al medi ambient i a la ordenació del territori ha actuat com a motor en el desenvolupament de l'estudi del paisatge com a font d'informació per aconseguir una adequada gestió del medi i de la conservació dels espais naturals.

La porta d'entrada d'una ciutat es correspon avui dia amb els seus principals accessos rodats. La primera imatge d'una ciutat que percebem ve donada majoritàriament per l'accés amb vehicle, que és el punt de vista on es situen la majoria dels observadors que arriben a la ciutat. En el cas d'Inca aquest fet ve reforçat per la situació de la Autovia Palma- Sa Pobla (MA13), tangent a la ciutat. Aquesta nova via ha generat una nova façana de ciutat que perceben tant la gent que fa un recorregut de passada cap a altres poblacions com l'usuari o visitant que entra a la ciutat d'Inca. És doncs, aquest territori generat recentment pel creixement de la ciutat i per l'aparició de les noves infraestructures, un punt clau on intervenir per a millorar l'aspecte i la imatge d'Inca, una oportunitat única per la intervenció paisatgística.

El paisatge es percep actualment com un element important de la qualitat de vida de les poblacions, element essencial del benestar individual i social, tant en els medis urbans com rurals, en els territoris degradats com en els de gran qualitat, en els espais singulars com en els quotidians. El paisatge representa a més un component fonamental del patrimoni cultural i natural de cada regió, contribuint a el més complet i harmònic desenvolupament dels éssers humans i la consolidació de la identitat pròpia de cada territori.

Conscients que el paisatge coopera en l'elaboració de les cultures locals i com a component fonamental de el patrimoni cultural i natural d'Europa, reconeixent que la qualitat i la diversitat dels paisatges europeus constituent un recurs comú per a la protecció, gestió i ordenació es convenient cooperar, es redacta la Convenció Europea del Paisatge, aprovada a Florència l'octubre de 2000 - ratificada a Espanya el 6 de novembre del 2007.

Les mesures particulars proposades parteixen de la sensibilització de la societat civil, de les organitzacions privades i de les autoritats públiques respecte a el valor dels paisatges, a les seves funcions i a la seva transformació. Es fomenta la formació i educació paisatgística tant professionals com d'escolars i universitaris; promovent-la identificació i l'estudi dels paisatges propis a el conjunt de cada territori per tal d'aplicar polítiques de paisatge que estableixin la protecció, la gestió i l'ordenació de tots els paisatges.

A nivell general, s'integra el paisatge en les polítiques d'ordenació del territori, d'urbanisme, i en les polítiques cultural, ambiental, agrària, social i econòmica, així com en altres polítiques que puguin tenir efectes directes o indirectes sobre el paisatge, tot això en el marc d'una cooperació europea.

1.3 Context legal dels estudis d'incidència paisatgística a les Illes Balears

El Decret 4/1986, de 23 de gener, d'implantació i regulació dels Estudis d'Avaluació d'Impacte Ambiental (BOIB nº 5 de 10 de Febrer de 1986), previ a la transposició a l'estat espanyol de la Directiva 85/337 / CEE, de 27 de juny de 1985, sobre els efectes que, projectes tant públics com privats, poden exercir sobre el medi ambient, ja exigia incloure referències al paisatge en els inventaris ambientals que havien de realitzar-se en les avaluacions d'impacte ambiental detallades.

Posteriorment normes d'índole urbanística com la Llei 6/1999, de 3 de abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries. (D.O.T.), van començar a incloure referències a la protecció de la qualitat ambiental i del paisatge.

La Llei d'impacte ambiental, Llei 11/2006 de 14 de Setembre (BOIB nº133 de 21 de setembre de 2006), incorpora la valoració de l'afecció a el paisatge com un dels elements que han d'incloure els estudis de avaluació d'impacte ambiental.

Malgrat que totes aquestes normes fan referència al paisatge, cap d'elles exigeix la realització d'un estudi específic. No és fins a la Llei 25/2006 de 27 de desembre de mesures tributàries i administratives de les Illes Balears (BOE núm 53 de 2 de Març de 2007), que es defineix com obligatòria la realització d'un estudi d'incidència paisatgística.

(Disposició addicional setzena):

"En els projectes subjectes a avaluació d'impacte ambiental i en els plans i programes subjectes a avaluació ambiental estratègica la tramitació s'inicia amb posterioritat a l'1 de gener de 2007, l'estudi de impacte ambiental i l'informe de sostenibilitat ambiental han d'anar acompanyats d'una annex específic que contingui un estudi de incidència paisatgística que ha d'identificar el paisatge afectat pel projecte o pla en qüestió, preveure els efectes que el desenvolupament de el projecte o pla produirà sobre aquest i definir les mesures protectores, correctores o compensatòries d'aquests efectes. "

2 Anàlisi i valoració del paisatge

2.1 El concepte de paisatge

Es considera el paisatge com un recurs natural no renovable que concreta perceptualment la integració dinàmica de les variables biòtiques i la influència antròpica d'un territori.

A la zona d'estudi es donen cita una sèrie de factors ocasionats per la presència humana que li proporcionen a medi una estructuració paisatgística donada.

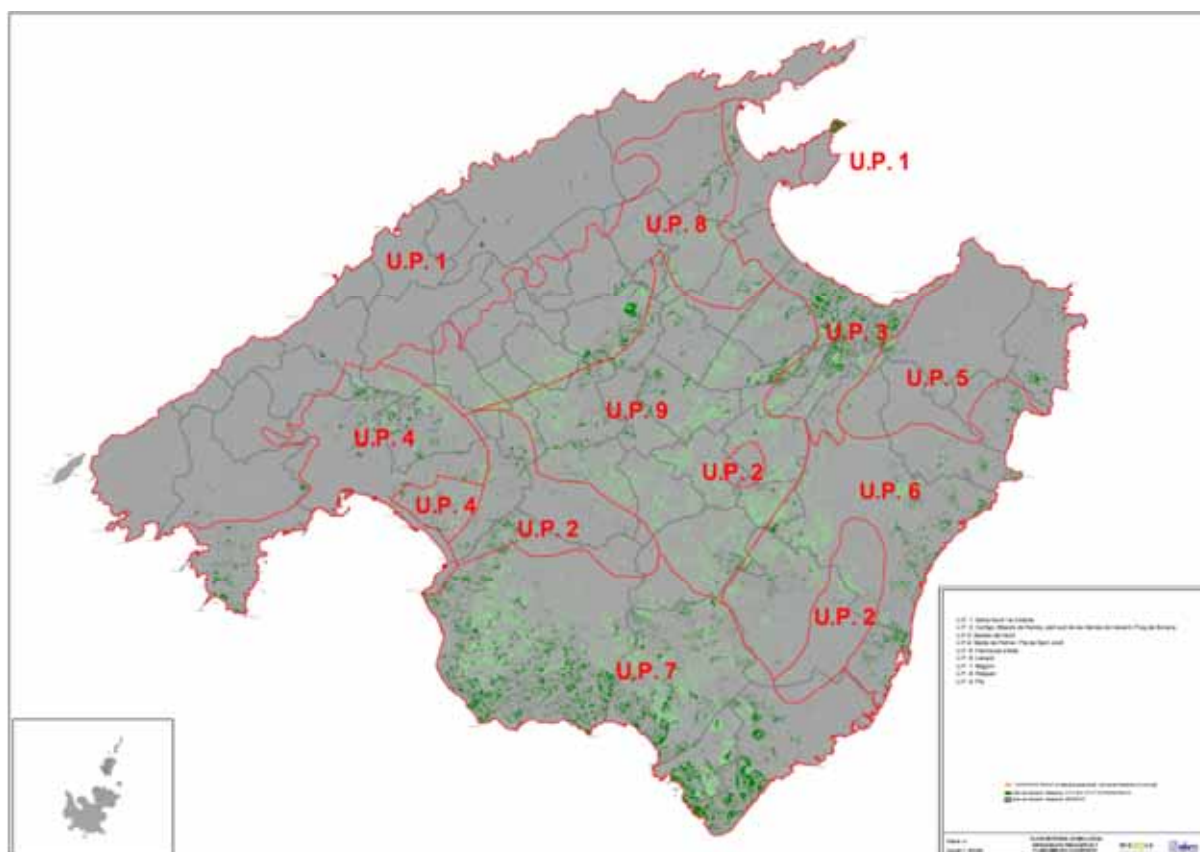
La totalitat d'aquesta zona es presenta com una unitat paisatgística (UP8 del PTIM) en la qual es diversifiquen els condicionants ambientals i antròpics caracteritzadors de la seva actual aparença, conferint-li una personalitat pròpia i manifesta.

Les unitats paisatgístiques són, com el seu propi nom indica, àrees indivisibles que presenten la mateixa tipologia paisatgística. L'àmbit de estudi es troba sobre una gran unitat paisatgística.

Observem la divisió espacial en base als següents criteris paisatgístics:

- Criteris visuals: permetran establir conques visuals.
- Criteris d'homogeneïtat: permetran establir unitats homogènies en el seu contingut.

En base a aquests criteris, el Pla Territorial va dividir Mallorca en 9 unitats:

Imatge 1. Mapa d'integració paisatgística i planejament coherent del Pla Territorial Insular de Mallorca.

En estudis de valoració del paisatge, les avaluacions indiquen que la presència d'estructures o elements construïts en superfície resten valor als paisatges on s'insereixen; d'aquí que la consideració del paisatge en el nostre estudi vingui emmarcada per tres aspectes fonamentals, a saber:

- El concepte de paisatge com a element aglutinador de tota una sèrie de característiques del medi físic.
- La capacitat d'absorció que té un paisatge sobre les actuacions que es deriven dels projectes de caràcter constructiu.
- La forta component subjectiva que preval en qualsevol valoració del paisatge.

L'estudi de paisatge visual d'un territori sobre el qual es preveu desenvolupar una determinada actuació ve determinat per la seva qualitat paisatgística i es realitza sota dos punts de vista que resulten complementaris entre si: el Paisatge intrínsec de l'àrea en si mateixa i el Paisatge extrínsec de el seu entorn immediat.

Pel que fa a la qualitat paisatgística, aquesta es considera com una qualitat pròpia de medi, podent descompondre per al seu estudi en una sèrie de paràmetres predefinits.

L'estudi del paisatge intrínsec considera només les característiques visuals de l'àrea, sense considerar l'entorn de la mateixa. Consisteix en la descripció dels elements visuals que componen el paisatge intern de l'àrea.

L'estudi del paisatge extrínsec considera no només les característiques internes de l'àrea, sinó també les característiques visuals de l'entorn de l'àrea estudiada. S'estudien les relacions paisatgístiques existents entre l'àrea i el seu entorn, és a dir, els accessos visuals i la intervisibilitat.

L'estudi del paisatge extrínsec permetrà establir les modificacions produïdes en les vistes des de fora de l'àrea cap a aquesta, i en les vistes des de l'àrea cap al seu entorn.

2.2 Factors de visibilitat

2.2.1 Conques visuals

L'anàlisi del paisatge extrínsec s'inicia amb l'estudi de la conca visual de l'àrea. La conca visual de qualsevol àrea és la porció del territori visible des de la mateixa.

S'ha de diferenciar:

- Conca visual topogràfica: es considera únicament la topografia de el terreny, sense tenir en compte els elements presents en el mateix com és el cas de les barreres o pantalles visuals (edificis, vegetació, etc.).
- Conca visual real: considera, a més del relleu, les barreres visuals com són les edificacions o la vegetació arbòria i / o arbustiva

L'impacte visual sobre el paisatge extrínsec, és a dir, sobre les vistes des de l'entorn cap a l'àrea tractada i viceversa, dependrà de les característiques visuals de la conca visual de l'àrea afectada, i evidentment de la planificació urbanística que s'apliqui en ella.

Els elements principals que defineixen una conca visual són els següents:

- Mida de la conca visual: Per a una determinada distància màxima d'observació, com més gran és la superfície de la conca més gran és la fragilitat visual (a l'ésser observable des de més zones o punts).
- Forma: Les conques visuals de formes excèntriques són més fràgils. L'excentricitat de la conca visual es refereix a l'allunyament de l'àrea afectada pel que fa a centre de gravetat de la superfície de la conca visual.

Proporciona un índex de la focalització de la conca visual. La intrusió visual serà més gran com més gran sigui la focalització de la conca visual.

- **Compacitat:** Les conques compactes, sense "buits" o àrees fosques, són més fràgils que les que tenen molts buits.
- **Presència d'observadors potencials:** La presència d'observadors potencials dependrà principalment de la localització de focus de concentració d'observadors, com ara poblacions, carreteres, vials o miradors.

A partir del Model Digital del Terreny (Lidar 1 metre IGN) s'ha elaborat una cartografia amb les visuals, fent l'anàlisi des de l'àmbit

La intervisibilitat és un factor clau a l'hora de valorar el possible impacte paisatgístic d'un projecte o d'una determinada actuació. Malgrat pot considerar-se una característica intrínseca de la parcel·la, segons l'impacte que pugui tenir la ubicació de les instal·lacions, els efectes visuals van més enllà de l'emplaçament en sí, i cal avaluar amb especial atenció la relació que s'estableix amb l'àrea des d'on les actuacions poden ser visibles.

En aquest estudi (apartat 2.9) els càlculs d'intervisibilitat s'han dut a terme a partir d'un model digital d'elevacions de 5m de resolució i considerant tot el municipi. Cal remarcar que el model topogràfic està elaborat únicament a partir de punts LIDAR corresponents al sòl nu. D'aquesta manera, es pot considerar que els resultats obtinguts amb la present anàlisi de visuals sobreestima les àrees des de les quals és visible l'àmbit que es vol destinar al parc verd, ja que descarta l'efecte barrera d'elements verticals com edificis i vegetació.

L'efecte visual sobre el paisatge propi de l'àrea afectada estarà en funció dels següents factors, a part, és clar, de les característiques tant actuals del medi receptor com del planejament urbanístic definit sobre el mateix:

- Situació topogràfica relativa de l'àrea afectada (en vessant, en pla, etc.).
- Tipologia i naturalesa de la vegetació de l'àrea (arbòria, arbustiva, densa).
- Grau de transformació actual el paisatge per elements antròpics.

A continuació s'exposen tot un seguit de recursos paisatgístics que determinen l'aparença perceptual del medi receptor seleccionat i per tant la seva qualitat.

2.2.2 Component biòtic

Tant la valoració biòtica com la qualitat biològica poden ser qualificables com altes, ja que ens trobem davant d'un espai natural que no ha sofert cap alteració pel que fa al seu estat natural. Conserva nombrosos elements de gran valor ecològic.

- **Vegetació:** l'àmbit d'estudi és una zona majorment entropitzada, tant a la seva zona urbana com urbanitzable. Tan sols resten dues zones de sòl rústic amb usos agraris.
- **Fauna:** trobam una gran varietat de petits ocells insectívors. A l'hivern, fugint del fred del nord, arriben a aquestes contrades el conegut ropit i les diferents espècies de tord, mentre que, durant la primavera, altres ocells venen d'Àfrica a criar.
- **Clima:** El seu clima mediterrani proporciona a l'Inca unes temperatures suaus al llarg de tot l'any, sent la mitjana anual de 15 graus centígrads. A l'estiu la mitjana ascendeix fins als 30 graus, i a l'hivern, per la seva situació a l'interior de l'illa, pot baixar fins als 4 graus.

2.2.3 Component abiòtic

- **Component hidrològic:** a l'àmbit d'estudi no es troba cap zona humida, tan sols una zona d'àrea de prevenció de riscos d'inundació al Parc de Llevant.
- **Component geològic:** Pel que fa a la singularitat de l'enclavament, aquesta hem de considerar com a mitja, ja que constitueix una àrea d'incidència visual que originen zones emissores de vistes de qualitat.

2.2.4 Component antròpic

És molt present el component antròpic al estar situat en un àmbit eminentment urbà amb gran nombre d'infraestructures i equipaments

2.3 Elements visuals del paisatge

Reconeixent que existeix subjectivitat que comporta tota percepció, és possible realitzar la descripció del paisatge en termes objectius si s'entén el paisatge com l'expressió espacial i visual del medi. Tot i que la percepció de paisatge també inclou impressions no visuals, per tal de realitzar una descripció objectiva del paisatge de l'àmbit d'estudi, s'ha realitzat una anàlisi dels elements visuals més significatius.

- **Forma:** la forma de l'àmbit d'estudi és tridimensional, dominada per la pendent suau del terreny cap sud
- **Color:** El color dominant de l'àmbit és el verd, concretament monocromies de verd/marro i anàlegs del mateix. La vegetació dominant de l'àmbit d'estudi és de terrenys de cultius, així doncs, el paisatge té un color que varia del verd fosc a diverses tonalitats de terres, beixos i grisos, trencat linealment pels colors terra de les zones sense vegetació i pels afloraments de pedra calcària.
- **Textura:** L'àmbit d'estudi presenta una textura de gra i densitat mitjanes, amb un grau d'ordenació dels objectes en grups i poc contrast.
- **Espai:** La disposició dels objectes en l'espai de l'àmbit d'estudi determinen un tipus d'escena variant entre la vista encaixada (des dels punts més elevats) i l'escena en espessor (en aquelles zones de vegetació densa).
- **Escala:** La relació entre la mida del projecte i l'entorn on es situa determina que el paisatge es defineix en una escala gran, on l'objecte de l'àmbit d'estudi s'empetiteix en relació a l'entorn.

2.4 Tipus de paisatge

- Respecte a la **localització**, el paisatge de l'àmbit correspon majoritàriament a una zona urbana molt entropitzada de creixement urbanístic, excepte la zona agrícola del nord on ens trobam en general a conreus de secà mediterranis.
- Respecte als **usos** que s'hi desenvolupen, el paisatge de l'àmbit correspon a un sòl rústic confrontant amb el sòl urbà.
- Respecte a l'**estat** en l'àmbit correspon a un paisatge molt antropitzat amb gran nombre d'infraestructures i serveis.
- Respecte al **domini d'un element**, al paisatge de l'àmbit predominen les grans infraestructures, la vegetació i la poca topografia respecte al component antròpic.

- Respecte a la **distribució espacial**, l'orografia de l'àmbit d'estudi ofereix una visió tancada dels seus elements, de manera que en la majoria dels seus punts només es pot observar una part dels elements del paisatge.

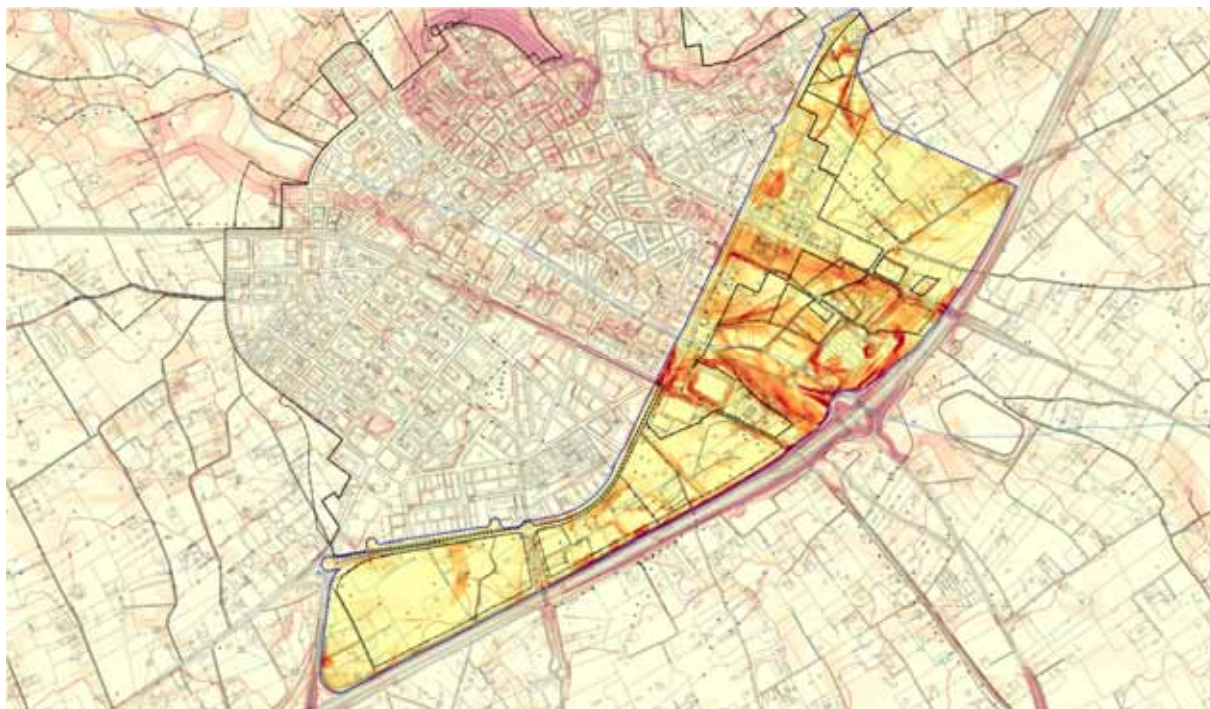
2.5 Valoració del paisatge existent

La valoració del paisatge existent es realitza en base a l'anàlisi dels valors intrínsecs del paisatge, que es poden classificar en funció del tipus en:

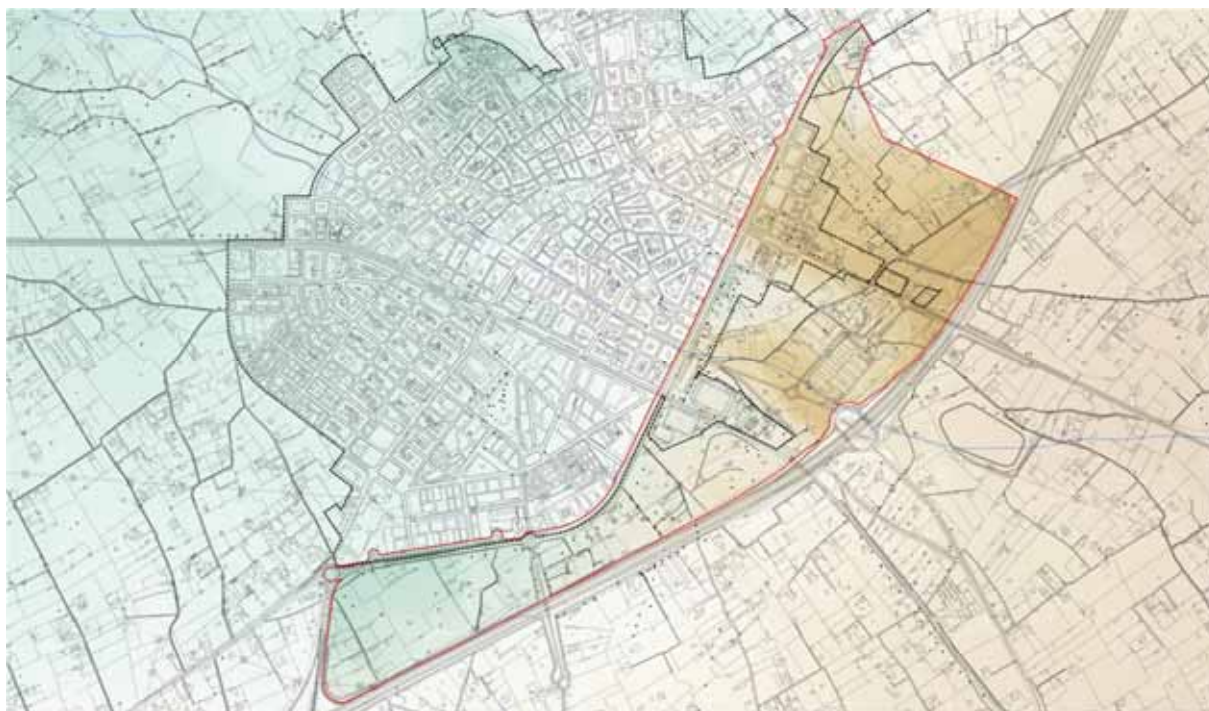
- Valors estètics
- Valors ecològics
- Valors productius
- Valors històrics
- Valors simbòlics i identitaris
- Valors religiosos i espirituals

La identificació dels valors més destacats del paisatge analitzat ajuda a determinar la qualitat paisatgística de l'entorn.

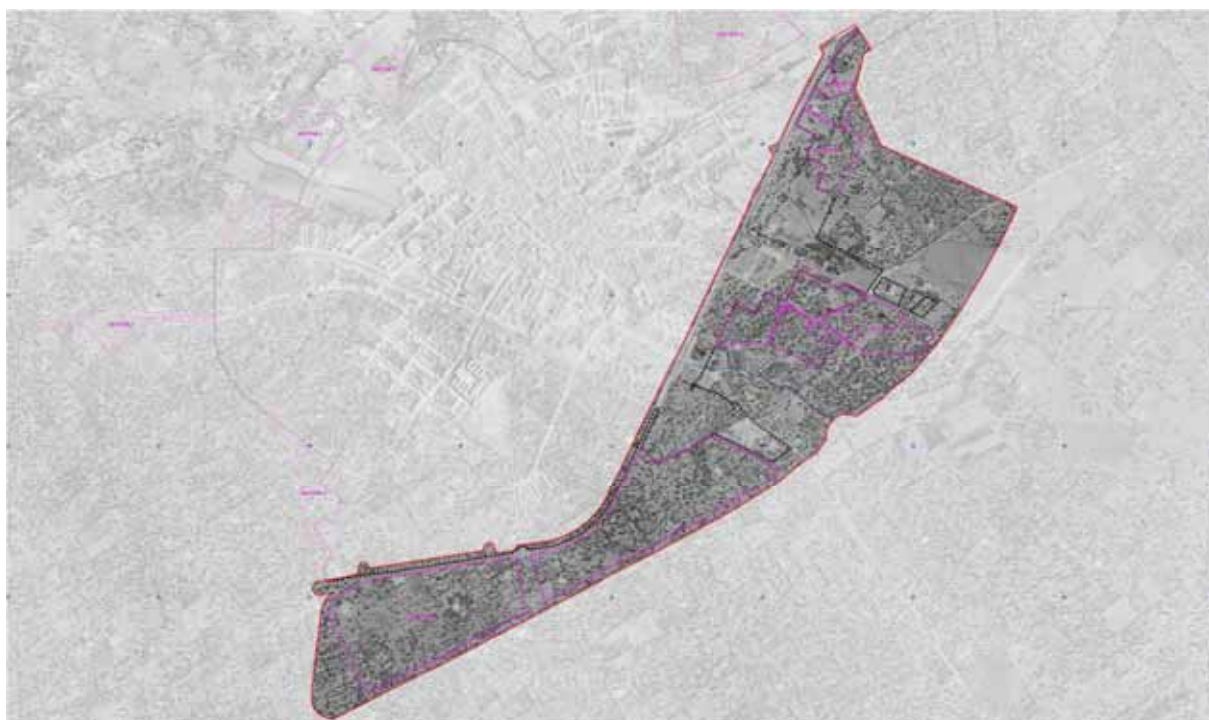
Els valors estètics intrínsecs del paisatge de l'àmbit d'estudi estan caracteritzats per interferències paisatgístiques on es produeixen combinacions harmòniques entre la natura.

Imatge 2. Mapa de pendents de l'àmbit

Imatge 3. Mapa de relleu de l'àmbit

Imatge 4. Fotografia aèria de l'any 1956, amb uns usos eminentment agraris. Font: SITIBSA

2.6 Qualitat paisatgística

La metodologia desenvolupada per a dur a terme la valoració de la qualitat paisatgística de l'àmbit d'estudi està basada en el mètode indirecte o d'anàlisi dels components descrits del paisatge. A partir de la descripció dels components del paisatge, es defineixen els elements més significatius. Per valorar cada un d'aquests elements, s'ha desenvolupat una taula de valoració per a cada un d'ells.

S'han valorat els elements estètics, desnivell, complexitat de les formes, vegetació, aigua i component antròpic.

ESTÈTICA 1	CLASSE	FORMA I LÍNIA	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	Formes harmòniques amb disrupcions de la línia	0
Major qualitat	2	Formes harmòniques sense disrupcions de la línia	1

ESTÈTICA 2	CLASSE	COLOR	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	Uniformitat	0
Major qualitat	2	Diversitat	1

DESNIVELL	CLASSE	DESNIVELL	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	< 30 m	1
	2	Entre 30 i 150 m	2
	3	Entre 150 i 300 m	3
Major qualitat	4	>300 m	4

COMPLEXITAT	CLASSE	FORMES	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	Formes simples	1
	2		2
	3		3
Major qualitat	4	Formes complexes	4

VEGETACIÓ	CLASSE	DIVERSITAT DE FORMACIONS	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	Predominança d'un estrat (cultiu, arbres o matollars)	1
	2		2
	3		3
Major qualitat	4	Mescla equilibrada de cultius, masses arbrades i matollars	4

VEGETACIÓ	CLASSE	QUALITAT VISUAL DE LES FORMACIONS	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	Vegetació autòctona o cultius intensius	1
	2		2
	3		3
Major qualitat	4	Vegetació autòctona, boscos amb sotabosc ben constituït i cultius tradicionals	4

AIGUA	CLASSE	COLOR	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	Absència	0
Major qualitat	2	Presència	1

COMPONENT ANTRÒPIC	CLASSE	QUALITAT VISUAL DE LES FORMACIONS	VALOR ASSIGNAT
Menor qualitat	1	Fragmentació de la visual per elements antròpics	1
	2		2
	3		3
Major qualitat	4	Uniformitat de formes i colors d'elements no antròpics	4

De l'aplicació d'aquestes taules, s'obtenen els següents resultats:

ELEMENT	VALOR OBTINGUT PER L'ÀMBIT D'ESTUDI	VALOR MÀXIM PER PAISATGE IDEAL
ESTÈTICA (forma i línia)	1	1
ESTÈTICA (color)	1	1
DESNIVELL	1	4
COMPLEXITAT	2	4
VEGETACIÓ (diversitat)	1	4
VEGETACIÓ (qualitat visual)	1	4
AIGUA	0	1
COMPONENT ANTRÒPIC	2	4
Total	9	23

La **qualitat paisatgística** de l'àmbit d'estudi és mitjana. No hi ha elements que condicionen la qualitat paisatgística de l'entorn. Existeix poca diversitat i qualitat de la vegetació. L'àmbit té poc desnivell i destaca en part el component antròpic al estar situat en un entorn parcialment urbà i la resta pròxim a un nucli urbà on es conviu amb gran nombre d'infraestructures.

2.7 Fragilitat paisatgística del paisatge previ

La fragilitat paisatgística d'un entorn es defineix com susceptibilitat d'un paisatge al canvi quan s'hi desenvolupa un ús, és a dir, expressa el grau de deteriorament que el paisatge experimentaria en realitzar una actuació sobre ell. Tot i que la fragilitat és una qualitat intrínseca del territori, depèn de l'actuació que es realitzi.

Els factors intrínsecs del paisatge que s'han considerat per determinar la fragilitat paisatgística de l'àmbit d'estudi són:

- **Pendent:** a major pendent, major és la fragilitat visual.
- **Fisiografia:** la posició de l'àmbit d'estudi en l'entorn determina la seva fragilitat visual.
- **Orientació:** en zones més il·luminades major és la fragilitat i en zones d'observació a contrallum menor és la fragilitat.
- **Vegetació:** la diversitat i densitat vegetal elevades proporcionen al paisatge una menor fragilitat.
- **Cromatisme:** les tanques monocromàtiques del paisatge augmenten la fragilitat.
- **Conca visual:** un punt és més vulnerable quan més visible és (major conca visual).

FRAGILITAT	CLASSE	PENDENT	VALOR ASSIGNAT
Menor	1	< 5 %	1
	2	Entre 5 i 15%	2
Major	3	>15%	3

FRAGILITAT	CLASSE	FISIOGRAFIA POSICIÓ TOPOGRÀFICA	VALOR ASSIGNAT
Menor	2	Terrasses	2
	3	Planes	3
Major	4	Crestes	4

FRAGILITAT	CLASSE	ORIENTACIÓ	VALOR ASSIGNAT
Menor	2	Est-Nordest	2
	3	Nord	3
Major	4	Sud	4

FRAGILITAT	CLASSE	VEGETACIÓ. DIVERSITAT VEGETAL	VALOR ASSIGNAT
Menor	1	Major diversitat vegetal, alternança harmònica de cultius amb boscos ben constituïts	1
	2		2
	3		3
Major	4	Menor diversitat vegetal, taques monocromàtiques de cultius, zones sense vegetació o boscos poc constituïts	4

FRAGILITAT	CLASSE	CROMATISME	VALOR ASSIGNAT
Menor	1	Diversitat de colors i elevat contrast	1
	2	Poca diversitat de colors, però gran contrast	2
	3	Diversitat de colors, però poc contrastats	3
Major	4	Monocromatisme i baix contrast. Taques monocromàtiques.	4

FRAGILITAT	CLASSE	CONCA VISUAL	VALOR ASSIGNAT
Menor	1	Unitat petita i forma el·líptica	1
	2	Unitat petita i forma circular	2
	3	Unitat extensa i forma circular	3
Major	4	Unitat extensa i forma el·líptica	4

FRAGILITAT	CLASSE	ACCESSIBILITAT. DISTÀNCIA A XARXA VIÀRIA	VALOR ASSIGNAT
Menor	1	>1.600m	1
	2	Entre 400 i 1.600m	2
Major	3	<400m	3

De l'aplicació d'aquestes taules sobre el paisatge de l'àmbit d'estudi, s'obtenen els valors de fragilitat següents per als factors intrínsecs i adquirits:

FACTOR	VALOR OBTINGUT PER L'ÀMBIT D'ESTUDI	VALOR MÀXIM FRAGILITAT	VALOR MÍNIM FRAGILITAT
PENDENT	1	3	1
FIOGRAFIA	2	4	2
ORIENTACIÓ	4	4	2
VEGETACIÓ	4	4	1
CROMATISME	2	4	1
CONCA VISUAL (forma i mida)	3	4	1
CONCA VISUAL (complexitat)	2	4	1
ACCESSIBILITAT	3	3	1
total	21	30	10

La **fragilitat paisatgística** de l'àmbit d'estudi és mitjana/alta.

El paisatge de l'entorn i l'àmbit d'estudi és un paisatge amb entorn urbà, en el qual destaquen no destaquen molt els components de la vegetació i l'orografia del terrenys que l'envolten.

La fragilitat paisatgística de l'àmbit d'estudi està condicionada per la forma i mida de les conques visuals.

S'ha de tenir en compte que al ser un àmbit envoltat per fortes infraestructures viàries la visió de l'observador des d'aquestes vies pren molta importància per l'elevat nombre d'observadors.

2.8 Recursos Culturals i Patrimonials

- **Elements històric – culturals:** Dins l'àmbit del PEFI ens trobam una sèrie d'elements catalogats segons el Catàleg de Patrimoni històric vigent (BOIB Núm. 176 27 de novembre de 2012), aquests son els següents:

- INC-A030 – Talaiot de can Vic
- INC- B005 - Creu carretera de Sineu
- INC- F028 - Molí de vent de ca n'Arnauet
- INC-B008 - Creu d'en Roca
- INC- D124 - Can Vic
- INC-F049 - Sínia
- INC-F058 - Sínia

Per l'àmbit del PEFI transcorren les Rutes d'interès cultural i naturalístic establertes pel Pla Territorial, essent:

- Ruta arqueològica
- Ruta del gòtic
- Ruta dels Castells
- Ruta del Barroc
- Ruta Artà-Lluc

Imatge 5. Creu de la carretera de Sineu

Imatge 6. Rutes d'interès cultural i naturalístic del Pla Territorial

Tenim l'existència de 8 camins històrics, alguns d'ells que han perdut la continuïtat per les noves infraestructures i d'altres que encara mantenen la seva continuïtat.

Camins tallats:

- Camí de Can Gisca
- Camí de Ses Creus
- Camí de Can Boqueta
- Camí Vell de Costitx
- Camí Vell de Llubi

Camins amb continuïtat:

- Camí Vell de Santa Magdalena
- Camí Vell d'Alcúdia
- Camí de Son Bennasar

Imatge 7. Camí vell d'Alcúdia amb continuïtat

Aquesta estructura de camins s'ha de preservar, posar en valor i potenciar. Actualment l'Ajuntament està redactant l'Inventari de camins del municipi.

Imatge 8. Camí vell de Llubi, tallat per la Ma-13

2.9 Anàlisi visual del paisatge

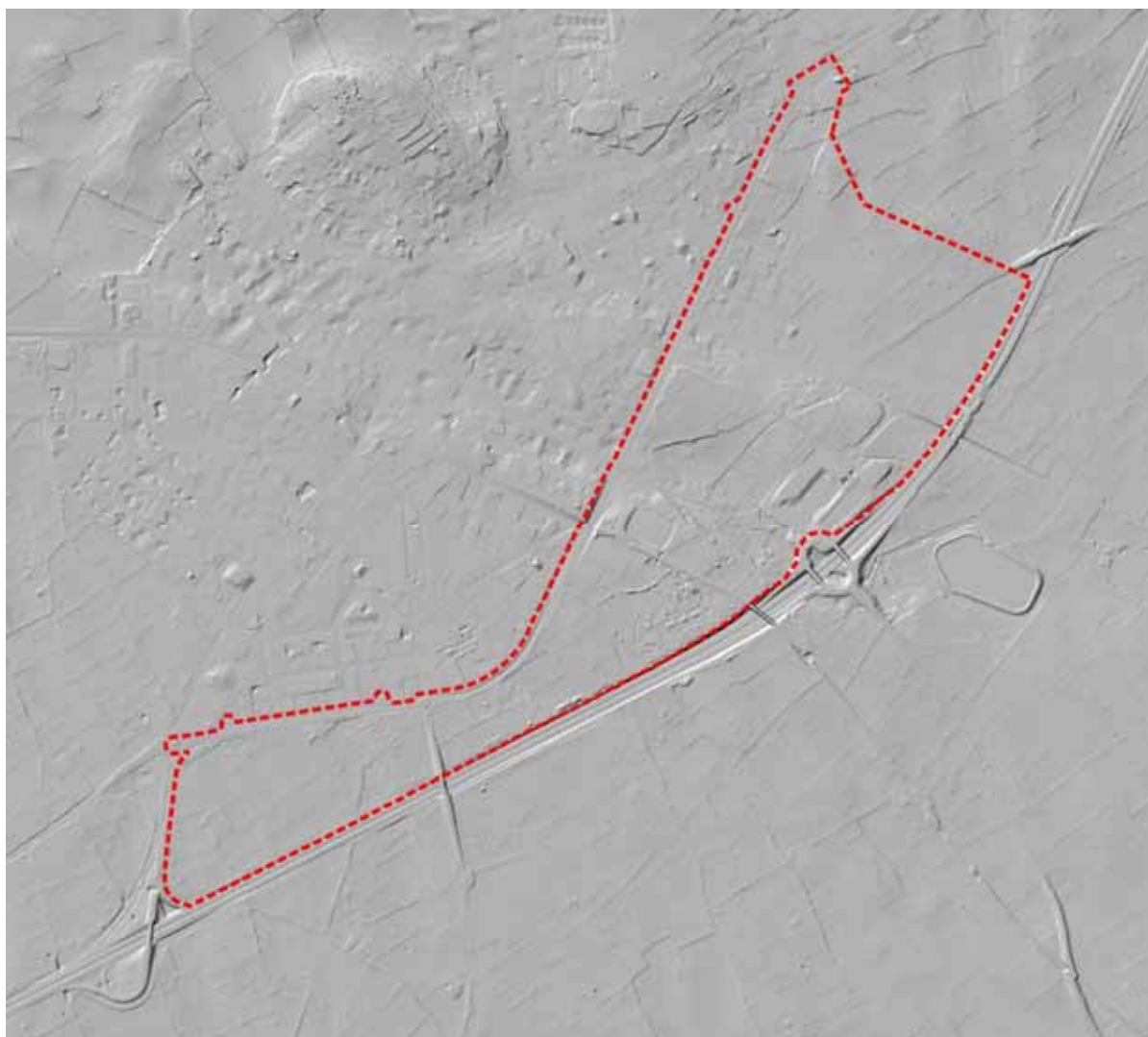
La visibilitat del paisatge determina la importància relativa del que es veu i es percep i és funció de la combinació de distints factors com són els punts d'observació, la distància, la durada de la vista, i el nombre d'observadors potencials.

L'estudi de la visibilitat s'utilitza com a instrument sistemàtic per regular el territori per les seves propietats visuals. En aquest sentit, té per objecte:

- Identificar les principals vistes cap al paisatge i les zones d'afecció visual cap als Recursos Paisatgístics.
- Assignar el valor visual dels Recursos Paisatgístics Visuals en funció de la seva visibilitat.
- Identificar els recorreguts escènics.
- Identificar i valorar possibles impactes visuals d'una actuació sobre el paisatge.

2.9.1 Anàlisi visual

Donades les limitacions del territori respecte a la percepció visual, es fa necessari determinar les àrees visibles des de cada punt o conjunt de punts de manera que es pugui determinar la mesura en què cada àrea contribueix a la percepció del paisatge.

Imatge 9. Mapa de relleu de l'àmbit del PEFI

Per a això s'han de definir punts d'observació, que són llocs del territori des d'on es percep el paisatge.

Els punts d'observació es classifiquen com a principals i secundaris en funció del nombre d'observadors potencials, la distància i la durada de la visió. En aquest sentit, els punts d'observació establerts per a Inca són:

Punts d'observació principal:

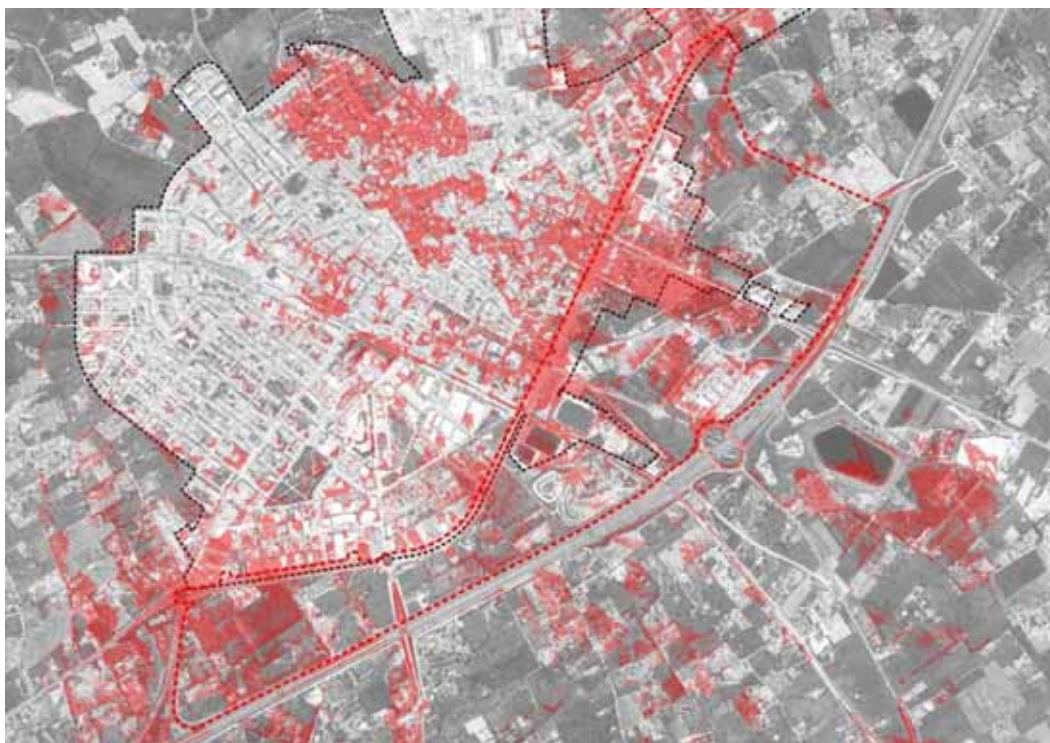
Atenent a la topografia i mitjançant el model digital del terreny de l'Institut Geogràfic Nacional amb tecnologia LIDAR s'han tret les conques visuals dels punts més rellevants de la façana de la ciutat.

- Afecció visual des del traçat de la Ma-13, des d'on té poca visibilitat del territori perquè quasi tot el traçat va en trinxera. Es proposa resoldre adequadament el tractament dels talussos de l'autopista.

Imatge 10. En vermell zona de visibilitat d'un observador des de la Ma-13

- Afecció visual des del traçat de la Ronda Migjorn, Jaume I i Jaume II. Aquest traçat que fa front entre la ciutat consolidada i l'àmbit del PEFI té una gran incidència visual, tant per la visibilitat del territori com pel nombre d'observadors al seu una de les vies més transitades de la ciutat.

Imatge 11. En vermell zona de visibilitat d'un observador del traçat de la Ronda Migjorn, Jaume I i Jaume II.

- Afecció visual des la primera entrada de l'Autopista Palma-Inca. Aquest punt de vista té una gran incidència pel fet de situar-se per damunt el pont de la Ma-13.

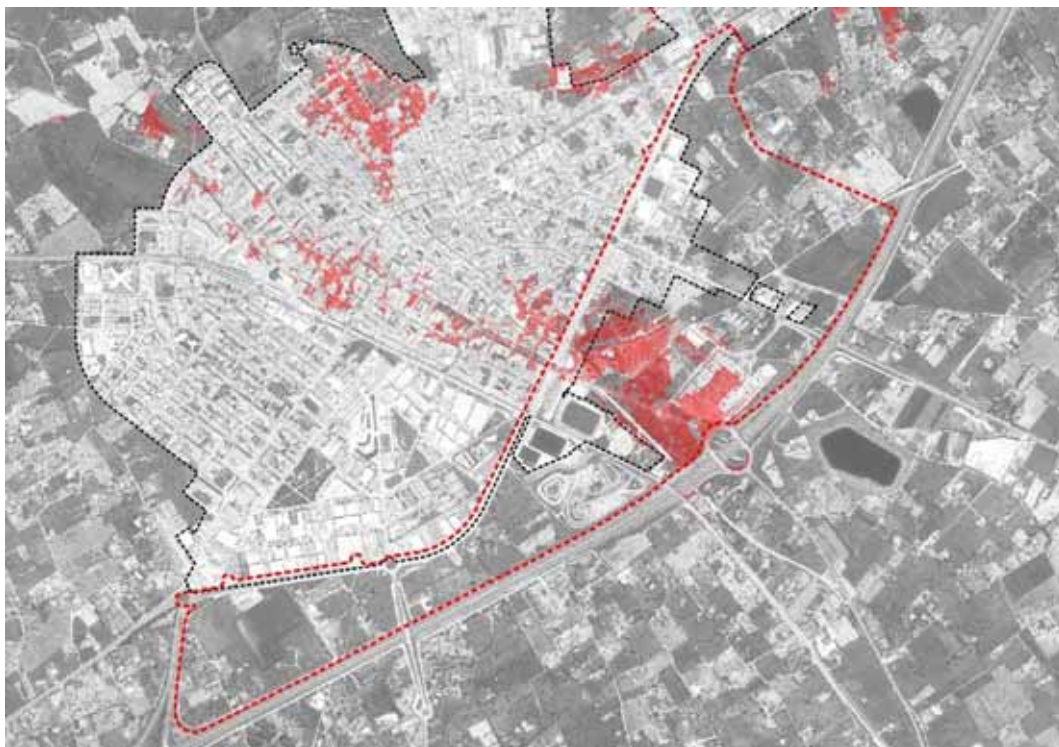
Imatge 12. En vermell zona de visibilitat d'un observador des de la primera entrada de l'Autopista Palma-Inca

- Afecció visual des de l'entrada de la carretera de Sencelles.

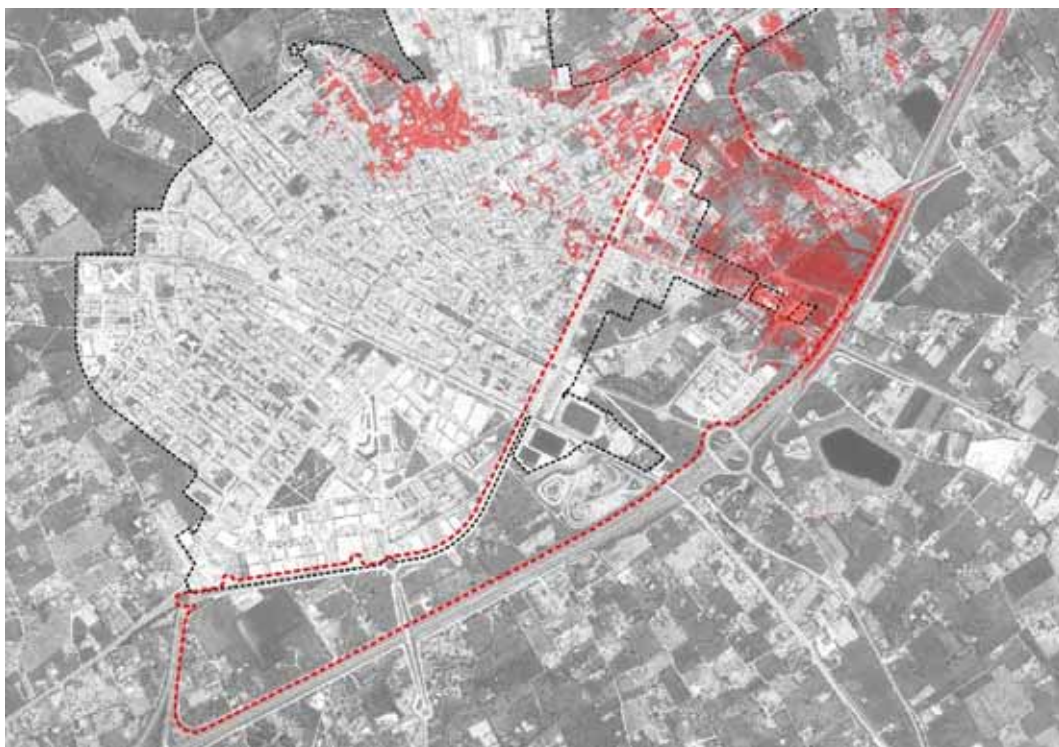
Imatge 13. En vermell zona de visibilitat d'un observador des de l'accés de la Carretera de Sencelles.

- Afecció visual des de l'entrada de la carretera de Sineu. Aquest és l'entrada principal de la ciutat en aquests moments, encara que suporta un gran nombre d'observadors la seva capacitat visual és limitada.

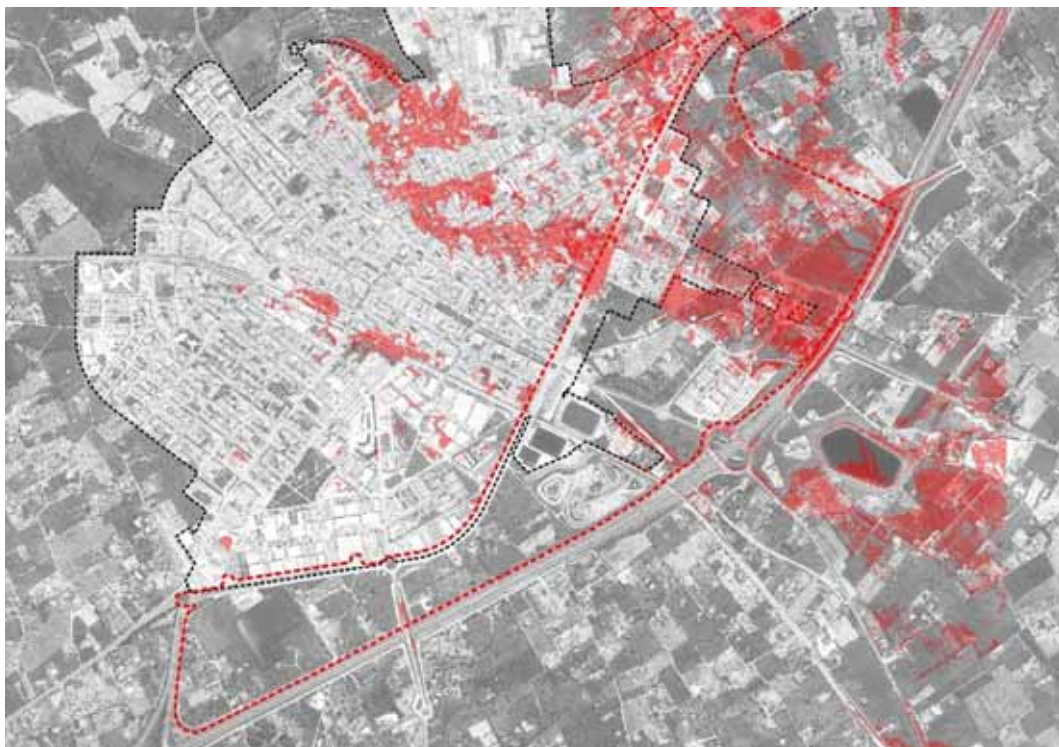
Imatge 14. En vermell zona de visibilitat d'un observador des de l'accés de la Carretera de Sineu

- Afecció visual des de l'entrada de la carretera de Llubí. Aquest accés no es elevat sinó per un túnel per sota de la Ma-13. La zona més visible son els terrenys rústics situats a nord de la via.

Imatge 15. En vermell zona de visibilitat d'un observador des de l'accés de la Carretera de Llubí.

- Afecció visual des de l'entrada de la antiga carretera Alcúdia-Inca. La visibilitat des d'aquesta entrada és elevada perquè recull tot el front nord de la ciutat.

Imatge 16. En vermell zona de visibilitat d'un observador des de l'accés de la Carretera d'alcúdia

- Afecció visual des de l'entrada de la línia de tren. Al ser la plataforma del tren elevada en l'àmbit del PEFI té una gran incidència visual. A més cal tenir en compte el nombre d'observadors elevat dels usuaris de tren.

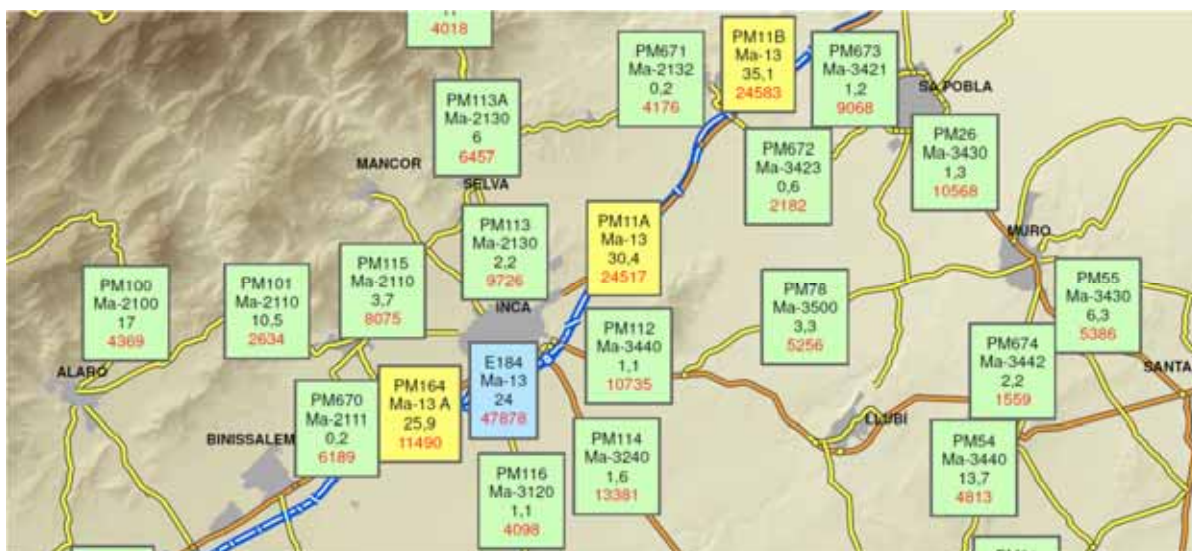
Imatge 17. En vermell zona de visibilitat d'un observador des del traçat del tren.

2.9.2 Identificació dels impactes visual sobre el paisatge

Entenem la **fragilitat visual del paisatge** com a grau de susceptibilitat d'aquest paisatge a veure reduïda o anul·lada la seva qualitat visual o valor estètic.

La fragilitat del paisatge depèn, en primer lloc, de la *qualitat intrínseca del paisatge*, tan pel que fa a la riquesa i varietat – relleu, tipus de vegetació, valor històric, etnològic, ...- com pel que fa a la capacitat d'absorció visual, segons la seva topografia, vegetació,...

En segon lloc, és evident que també depèn de la *freqüència de l'observació*. No és el mateix el paisatge que es divisa des de les principals carreteres d'accés a Inca que una visual copsada des d'un camí rural poc transitat.

Imatge 18. I.M.D. (Intensitat Mitjana Diària de Vehicles) 2016

Per últim, cal afegir el factor derivat de les *característiques històrico-culturals del lloc*, que condicionen l'exposició d'un determinat paisatge a una certa amenaça, segons la situació estratègica del lloc, la proximitat a un element arquitectònic de valor cultural, la pressió urbanística,... Els passos sobre elevats ens permeten panoràmiques importants, en aquest sentit és remarcable els nusos viaris d'accés a Inca com són les entrades des de l'autopista de Palma, de la carretera de Sencelles i de la carretera de Sineu

El paisatge, amb independència de la seva fragilitat, està exposat a una sèrie d'actuacions transformadores, generalment humanes, que minven la qualitat visual d'aquest paisatge. És el que convenim a denominar factors distorsionadors del paisatge.

La percepció d'un cert ordre o llei conformadora del paisatge, en àrees que reuneixen característiques valuoses estèticament és, en general, el que ens porta a dir que un paisatge és de qualitat. La distorsió apareix en el moment en què quelcom ens genera malestar, desentona estèticament.

Un exemple clar d'aquest fet és el de desordre, definit com la manca d'una percepció ordenada que permeti la interpretació d'un paisatge, fixant-ne uns criteris homogeneïtzadors, cosa que de desemboca en el caos compositiu. És el cas dels cartells publicitaris molts ells col·locats en els principals accessos de la Ciutat, o les esteses elèctriques que envaeixen el territori.

3 Metodologia

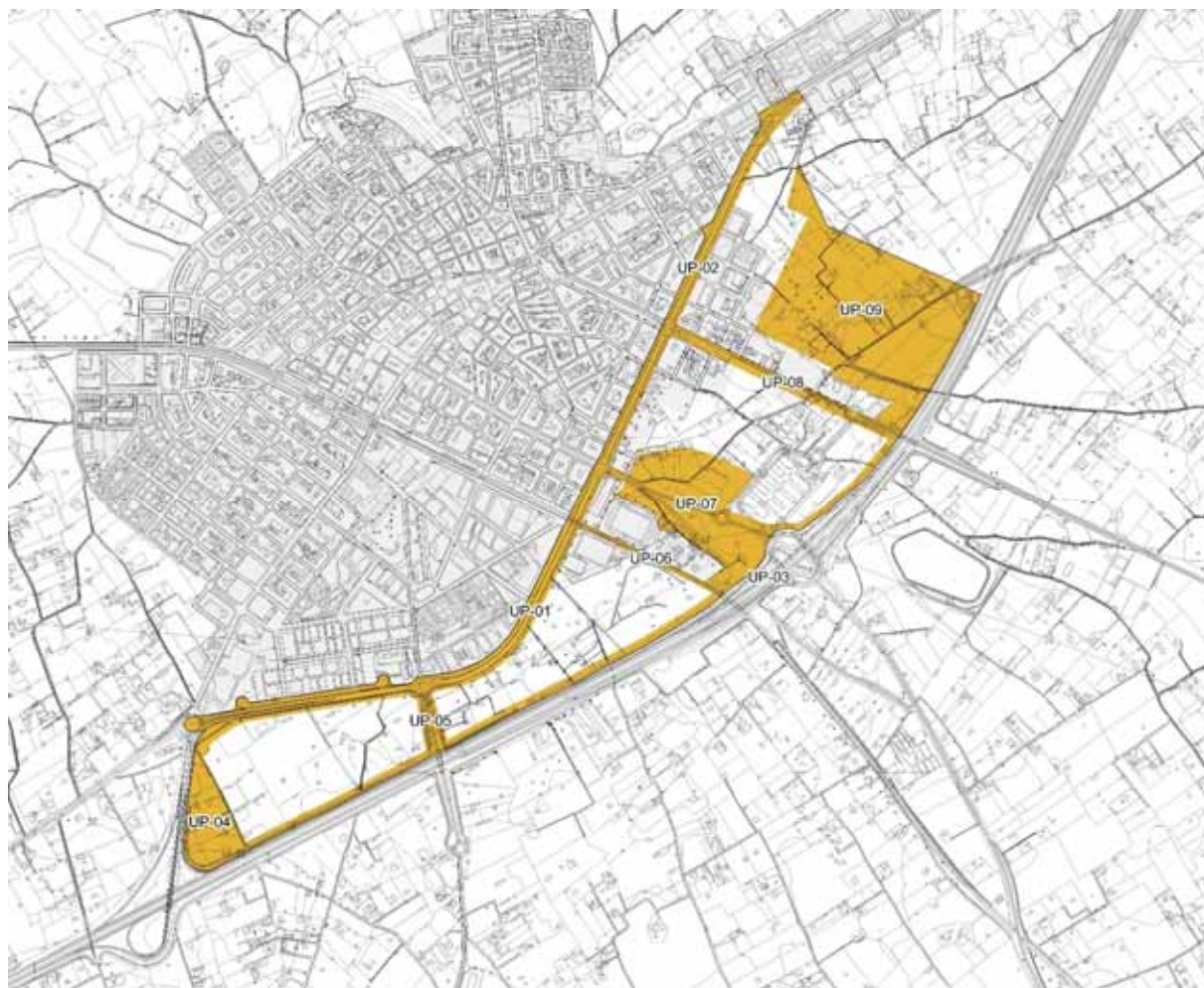
Amb aquest projecte presentem una proposta d'intervenció paisatgística per a millorar la imatge de la ciutat d'Inca, i més concretament la seva façana i accessos principals.

El primer objectiu de la diagnosi se centra en identificar aquesta diversitat paisatgística dintre de cada sistema territorial a partir de la definició d'**unitats de paisatge**. Pel que fa a la definició de les unitats de paisatges del diferents sistemes territorials, es pren com a punt de partida les principals vies de comunicació, que son on es troben la major part dels observadors que transiten l'àmbit.

S'estableixen els principis, estratègies i directrius que permetran adoptar mesures específiques destinades a la valoració i protecció del paisatge en el seu àmbit d'aplicació. Amb aquesta finalitat s'han fixat els objectius de qualitat paisatgística de l'àmbit d'estudi analitzant les activitats i processos que incideixen al paisatge i proposant les mesures i accions necessàries per aconseguir els objectius de qualitat fixats.

4 Caracterització del paisatge

S'han identificat 9 unitats de paisatge en tot l'àmbit.

Imatge 19. Unitats de paisatge

Aquesta distribució l'hem entesa a partir de les principals vies d'accés a la ciutat. Està conformat per l'espai lineal i paral·lel a la ciutat que delimiten l'autovia i la carretera d'Alcúdia i al mateix temps travessat perpendicularment per les principals vies d'accés a Inca. Tot plegat ens dona una idea molt clara de la conformació de la façana d'Inca i de la posició l'observador en la majoria dels casos.

4.1 Unitat de paisatge 1

Recorregut carretera Alcúdia (Ronda Migjorn).

En aquest moment aquesta via està canviant l'aspecte dur d'infraestructura viària, que fins fa poc complia com a connexió cap a Alcúdia a través de la trama urbana d'Inca, per una altra caire més urbà, condicionat per l'aparició de l'autovia que ha tret el trànsit per fora de la ciutat. Tot i així la secció de la via no ha variat.

En direcció cap a Alcúdia la via consta 2 carrils en cada sentit, més dos carrils més per a la distribució del trànsit del polígon industrial existent, on recentment s'ha plantat una alineació de Lledoners amb lantana a sota. A la dreta es situen els terrenys del futur tercer polígon industrial. Arribem a la rotonda que connecta amb la carretera de Sencelles. A uns cent metres la secció de la via varia amb l'aparició de dos carrils addicionals a la dreta, donant servei a la zona esportiva. A l'esquerra la topografia es va elevat i apareix un muret de pedra en sec que ens separa del

polígon industrial. Passant per sota del pont del tren arribem a la rodon que enllaça la carretera de Sineu amb l'Avinguda dels Reis catòlics. A partir d'aquest punt la secció agafa un caire molt més urbà mitjançant edificis residencials amb comercials als baixos, pertanyents a la trama urbana de l'eixample. Aquesta secció no varia fins a la rodon que enllaça la carretera de Llubí amb Reis Catòlics.

Aquesta via es caracteritza per la manca d'arbrat en alineació, un excés de vegetació en algunes rodones i sobretot per l'impacte visual dels cartells publicitaris.

Imatge 20. Unitat de paisatge 1

Imatge 21. Unitat de paisatge 1

4.2 Unitat de paisatge 2

Recorregut carretera Alcúdia (Jaume I i Jaume II).

És la continuació de la unitat n°1, amb un caràcter molt més residencial a la seva zona oest, i de serveis a l'est. Ens trobem els sectors urbanitzables 7 i 10 que es troben pendents d'execució i al final de l'eix, el poliesportiu municipal Mateu Canyelles.

Imatge 22. Unitat de paisatge 2

Imatge 23. Unitat de paisatge 2

4.3 Unitat de paisatge 3

Recorregut de l'autovia de Palma a Sa Pobla (MA13).

Aquest recorregut es fa en direcció est (Alcúdia) o oest (Palma). La via és de 4 carrils, dos en cada direcció, i dos carrils laterals fora de l'autovia per a la circulació i connexió de les finques rurals. A l'inici trobem el primer nus d'accés a Inca, amb una sortida a la dreta que connecta a la ciutat mitjançant un pont elevat. En aquest punt la topografia és quasi plana i l'autovia va a nivell de terreny pel que es l'observador percep gran quantitat de paisatge, cap a l'esquerra es divisa el perfil de la ciutat d'Inca amb uns quants edificis al fons, construïts als anys 60-70, que despenen i rompen l'escala urbana de la ciutat. A la dreta es divisa el Pla de Mallorca. En aquest primer enllaç trobem una interessant escultura de Keiji Kawajima, formada per un entramat de filferros oxidats que ens recorden un bosc o núvol en suspensió, entremig

de unes exòtiques Washingtonies poc adients per a l'entorn. A partir d'aquest nus trobem a l'esquerra la zona on s'ubicarà el futur tercer polígon industrial d'Inca. En aquests moments aquests terrenys conviuen parcel·les rurals amb ametllers i garrovers juntament amb algunes construccions disperses. A uns 900 metres passem per sota del segon pont, corresponent a la connexió amb la carretera d'Inca – Sencelles, amb la que no existeix cap connexió directe des de l'autovia. En aquest punt l'esplanació de la via es comença a soterrar lleugerament i dona inici a un atrinxerament de l'autovia per sota del terreny natural. A partir d'aquí s'anirà augmentant l'atalussament a ambdós costats de la via, arribant en el seu major valor en el moment on creua el pont del tren. Seguidament ens trobem el segon accés a Inca, que es materialitza mitjançant una rodona elevada que connecta amb la carretera de Sineu. Aquesta zona ve marcada per l'aparició d'uns elevats murs de formigó armat a la dreta, que ens porten fins a l'alçada de la rodona. A partir d'aquest tram la cota topogràfica es recupera i es torna a divisar el perfil de la ciutat que en aquests moments ens queda al darrera.

Imatge 24. Escultura de Keiji Kawashima al nus d'accés a la ciutat

Tot aquest tram es caracteritza per un ambient rural i per la manca de vegetació dins la zona de l'autovia, juntament amb l'impacte vertical dels talussos.

Imatge 25. Unitat de paisatge 3

Imatge 26. Unitat de paisatge 3

4.4 Unitat de paisatge 4

Primer accés Autopista Palma-Sa Pobla.

Aquest accés es produeix a través d'un pont elevat per sobre de l'autovia. En aquest, com a tots els altres ponts elevats, l'observador gaudeix d'una gran panoràmica a sobre del paisatge. A l'esquerra es rep una visió sobre el sòl rústic, amb una plantació d'oliveres a primer terme, a l'enfront trobem la primera visió de la trama urbana d'Inca, i a la dreta es situen els terrenys del futur tercer polígon industrial. Aquesta via ve complementada pels dos accessos a part i part cap a l'autovia, amb connexió tant cap a Palma com cap a Sa Pobla. A les mitjanes trobem plantacions de baladres. Al final de la via es situem en una rodona seguida del carrer General Luque.

Imatge 27. Unitat de paisatge 4

Imatge 28. Unitat de paisatge 4

4.5 Unitat de paisatge 5

Accés carretera Sencelles (MA3120).

Aquest accés no té connexió directa amb l'autovia MA-13, sinó que enllaça mitjançant rodona amb la carretera d'Alcúdia. Passa per sobre de l'autovia mitjançant un pont elevat, travessant el sector 1, encara no desenvolupat, a banda i banda.

Imatge 29. Unitat de paisatge 5

Imatge 30. Unitat de paisatge 5

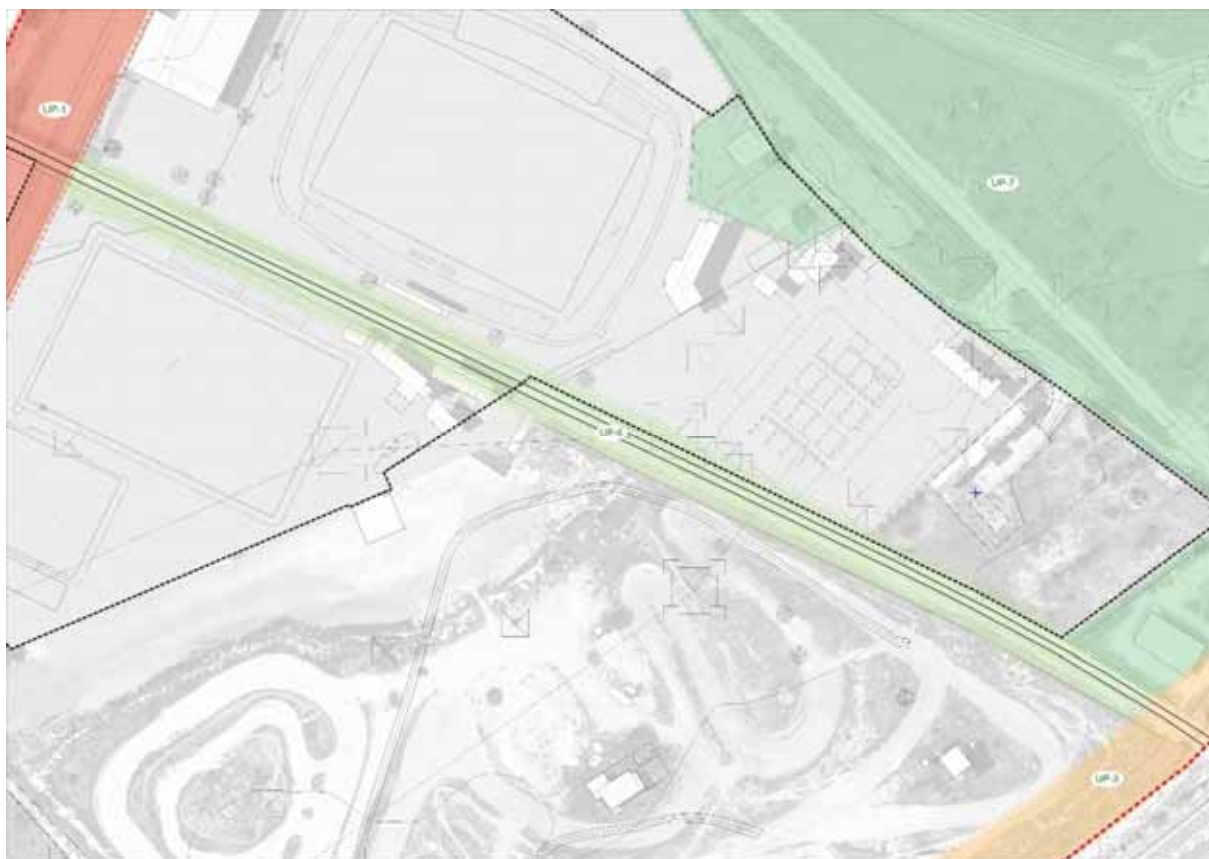
4.6 Unitat de paisatge 6

Via del tren d'Inca.

Format pel traçat de les vies a una cota superior del terreny natural i que recorre al llarg de la ciutat. En la zona del PEFI es troba a una cota elevada pel manteniment de la cota, fet que fa que es tingui una visual molt directa de tot l'àmbit. A l'inici i al final del tram es troba un pont per on passen els cotxes per sota.

Imatge 31. Unitat de paisatge 6

Imatge 32. Unitat de paisatge 6

4.7 Unitat de paisatge 7

Accés carretera Sineu (Ma-3240).

Aquest accés s'ha convertit en el principal punt d'accés a la ciutat des de la construcció de la via de cintura. Va des de la rodona elevada sobre l'autovia fins a la connexió amb la Gran via de Colón. Entrant a Inca trobem l'Hospital a ma dreta i el camp de futbol i l'estació elèctrica i de gas a l'esquerra. La Gran Via de Colón s'inicia amb una secció urbana ampla, amb carrils a cada lateral amb passeig central acompanyat d'una alineació de mèlies, més endavant plàtans i al final de l'avinguda tipuanes.

Imatge 33. Unitat de paisatge 7

Imatge 34. Unitat de paisatge 7

4.8 Unitat de paisatge 8

Accés carretera Llubí (MA3440).

Aquest és l'únic accés que es produeix per sota de l'autovia. És per tant molt diferenciat de la resta per l'aparició sobtada, i no aèria, de la ciutat. Entrant a Inca enllaça amb l'Avinguda dels Reis Catòlics a nivell viari mitjançant una rodona excessivament vegetada, i a nivell de vianants amb un pas elevat que ens permet un pont de formigó. L'avinguda amb dos carrils a cada part, deixa un passeig central on es va substituint els exemplars de pi blanc per unes washingtonies. Al final ens trobem amb la Plaça Mallorca, recentment reformada.

Imatge 35. Unitat de paisatge 8

Imatge 36. Unitat de paisatge 8

4.9 Unitat de paisatge 9

Espai de sòl rústic comprès entre el nucli urbà i l'autovia, dona una visual al front urbà de la ciutat per la seva façana est. És un espai eminentment agrari amb contacte directe amb la ciutat, per on transiten camins històrics i apareixen diversos elements etnològics catalogats.

Imatge 37. Unitat de paisatge 9

Imatge 38. Unitat de paisatge 9

5 Objectius i criteris paisatgístics.

A l'hora de plantejar objectius i criteris d'ordenació hem de considerar les diferents perspectives, o al menys les que considerem han de tenir incidència en aquells. Passem a detallar cadascuna d'elles, remarcant les claus que conformaran objectius i criteris.

5.1 Usos prevists

Es tracta d'una ordenació complexa amb multitud d'usos. Tenim una gran quantitat d'infraestructures i equipaments, existents i prevists, així com 5 sectors urbanitzables pendent d'execució.

Com a primera qüestió es pretén una ordenació amb predomini de l'espai lliure, i a més ben qualificat, tant des del punt de vista paisatgístic com funcional amb una còmoda interrelació d'espais en una zona de clima suau i assolellat.

5.2 Enclavament paisatgístic

Es tracta d'un terreny amb poca pendent amb una molt bona connexió amb la xarxa viària i de transport públic.

Si en qualsevol cas és important la integració paisatgística, en aquest ho és especialment, doncs el benentès que el desenvolupament d'aquest àmbit existent s'alteraran les condicions actuals, per la qual cosa s'haurà de procurar l'adopció de mesures que permetin la màxima integració paisatgística i un impacte visual favorable.

5.3 Criteris i mesures generals d'integració

L'objectiu dels criteris d'integració ha estat servir de guia en l'elaboració del projecte i dels planejament derivat quan a la seva integració paisatgística.

A l'hora d'establir els criteris d'integració en l'elaboració del projecte, s'hauran de tenir en compte els següents criteris paisatgístics:

1. Fomentar l'eliminació o minimització dels elements distorsionadors del paisatge.
2. Integració dels cartells publicitaris. Es cercarà un sistema de comunicació, com per exemple posar a les entrades dels polígons uns punts informatius en els que s'expliqui la ubicació i l'existència de les empreses situades en ell. Així s'informarà evitant els reclams publicitaris que son les tanques i que tant mal fan al paisatge de la ciutat i el camp.
3. Recuperació d'una imatge més mediterrània de Inca mitjançant l'ús d'espècies vegetals pròpies de clima mediterrani o associades a la nostra illa des de fa temps, evitant l'abús de plantes exòtiques que ens recorden més a paisatges californians o caribenys.
4. Tractament dels espais laterals de l'autovia fent-los visualment més agradables i interessants, sobretot als desmuntats amb talussos no vegetats.
5. Connexió de la ciutat amb la nova zona de creixement a través de les vies principals existents, relacionant-les a ambdós costats mitjançant la vegetació.
6. Fomentar la connexió dels espais verds mitjançant les espècies vegetals. Tractar la ciutat com un tot-u, units els espais, com poden ser els esportius, entre d'altres.

7. Impulsar la creació d'una comunicació continua de les vies de vianants i de bicicletes al voltant de la ciutat i del centre cap als exteriors. Seria important connectar aquests circuits amb la gran quantitat de camins rurals que envolten Inca. Aquestes connexions funcionaries a mode de corredors, essent de gran utilitat per a vianants i ciclistes.
8. Referent a les espècies vegetals i com a criteri general es tractarà l'autovia de forma més integrada al paisatge que l'envolta, degut a la seva relació espacial amb el sòl rústic.

5.4 Mesures específiques d'integració

A continuació es fixen els següents objectius per a cadascuna dels unitats paisatgístiques descrites:

5.4.1 Unitat de paisatge 1 i 2

Recorregut Ronda Migjorn, Jaume I i Jaume II. Modificar la secció de la via passant a tenir dos carrils i en ocasions vies laterals d'aparcaments (veure plànols de seccions PI04, PI05, PI06, PI07). Estudia la possibilitat de descentrat la situació dels carrils respecte a l'eix del carrer actual perquè sempre ens doni una vorera més ampla a la part del casc urbà.

Es proposa crear un parc lineal que sorgirà de l'eliminació de zones asfaltades de trànsit rodat així com la reubicació d'aparcaments.

5.4.2 Unitat de paisatge 3

Recorregut de l'autopista de Palma a Sa Pobla.

Es recomana posar en valor l'escultura de Keiji Kawajima.

El tractament lateral dels marges dependrà de l'orientació així com del pendent

Proposta orientativa de vegetació:

- En orientació sud i est sense pendent: es proposa plantar Olea Europea en vàries línies o en grup, amb Ficus Carica alternant-se i a mode teló de fons a l'alineació dels carrers del polígon Ceratonia Siliqua.
- La franja de les oliveres i figueres en estrat baix es poden completar amb Euphorbia dendroides, Daphne Gnidium, Quercus Coccifera, Teucrium sp.
- En orientació sur i esten talús: es proposen de major a menor pendent i de més alt (menys aigua) a més baix (menys aigua), Opuntia Ficusindica, Capparis Spinosa, Cistus Montpelienis, Cistus Miga, Cistus Albidus i similars.
- En orientació sud i est a talús amb humitat: Juncos sp., Phragmites Australis, Morus Alba (a la zona més baixa)
- En el talud orientat a nord: es proposen de més alt a menys, Juniperus Comuns, Fileria Mustifolia, Rhamnus Alternus, Cistus Nigra, Euphorbia, Crataegus Monogyna, Cneorum Tricocon, Prunus Spinosa, Rosa sp. i similars

5.4.3 Unitat de paisatge 4

Primer accés Autopista Palma-Sa Pobla.

Proposta orientativa de vegetació:

- Bosquet de pins amb estrat d'arbust que impedeixi les visuals al nou polígon. Si aquest bosquet tingués suficient entitat es podrien plantar els arbres en trama de tal forma impedissin la visió del polígon entrant a Inca, però permetessin la visió sortint de la ciutat donant vistes al camp.

Les espècies suggerides son: *Pinus Halepensis*, *Ceratonia Siliqua*, *Olea Europea* (a la primera fila), *Pistacea Lentiscus*, *Rosmarinus Officinalis*, *Asparragus sp.*, *Brachy Podium*, *Chamaerops Humilis* i similars

5.4.4 Unitat de paisatge 5

Accés carretera Sencelles (MA3120).

Proposta orientativa de vegetació:

- A continuació de la rodona es proposa plantar en filera *Morus Albape* arribar a enllaçar amb els existents més endavant.

5.4.1 Unitat de paisatge 6

Entrada via del tren.

Proposta orientativa de vegetació:

- S'aprofita la plantació de *Schinus Molle* existent al carrer de la Mare de Deu de Gràcia, duplicant-los a l'altre part de la via a fi d'ocultar el polígon industrial. També es prolongarà la mateixa espècie més enllà del pont del tren, per donar continuïtat visual dins el polígon.

5.4.2 Unitat de paisatge 7

Accés carretera Sineu.

Es proposa fer un gran parc que vagi des de el torrent fins el nou polígon, connectant els diferents espais. Es viuria com una gran zona verda amb equipaments esportius, culturals, socials i d'oci.

Proposta orientativa de vegetació:

- A la zona del torrent espècies de zona humida, *Juncus sp.*, *Phragmites Australis*. A ambdues parts de la carretera incluida la rodona perquè es consegueixi donar continuïtat visual del parc, *Populus Alba* i *Populus Nigra*.
- Al parc espècies perennes a les zones més altes: *Cupresus Sempervirens*, *Cupresus Arizonica*, *Cedrus sp.*, *Phitolaica Dioica*, *Prunus sp.*, *Lauris Nobilis*, i similars

5.4.3 Unitat de paisatge 8

Accés carretera Llubí.

Es proposa crear un ampli corredor verd desplaçant la circulació de vehicles a un lateral i creant un parc lineal dins l'Avinguda dels Reis Catòlics, el suficientment ample com per mantenir la majoria de pins existents en zones amples i reforçant-los plantant-ne de joves.

Proposta orientativa de vegetació:

- Es proposa anar eliminat paulativament les palmeres seguint el mateix criteri comentat al principi sobre la imatge exòtiques que transmeten.
- Vora els carrers *Sophora Japonica* o similar.

- En el costat de les edificacions del parc arbres de petit port, com Pistacea Vera o Pistacea Dioica.

5.4.1 Unitat de paisatge 9

Espai de sòl rústic comprès entre el nucli urbà i l'autovia, dona una visual al front urbà de la ciutat per la seva façana est.

Es proposa la creació d'un parc agrari.

6 Conclusions.

El present estudi té com a objectiu avaluar l'adequació i millora paisatgística de l'àmbit del Pla Especial de la Façana d'Inca, així com identificar els possibles impactes paisatgístics de les noves intervencions i proposar mesures adequades per a millorar la seva integració en l'entorn.

Per altra banda, l'àmbit d'afecció no mostra una fragilitat destacable, la qual cosa indica que l'àmbit té força capacitat per a integrar nous elements de desenvolupament urbà.

Donades les característiques, extensió i complexitat de l'àmbit, es considera que s'han de prendre criteris i mesures per evitar impactes destacables sobre el paisatge. Així, en el present estudi es proposen una sèrie de mesures d'integració, el compliment de les quals ha de garantir una actuació adequada i respectuosa amb el seu entorn.

A Inca, a data de la signatura electrònica

Per l'equip redactor,

Jaume Luis Salas

Arquitecte i urbanista

marès arquitectura
paisatge
territori

Francesc Alemany Bennasar

Arquitecte Municipal

Carlos Mena Ribas

Cap del Departament
d'Urbanisme i Habitatge
Lletrat Municipal

ANNEX 1. Fitxes d'espècies vegetals

Per tal de recuperar una imatge més mediterrània de la ciutat d'Inca mitjançant l'ús d'espècies vegetals pròpies de clima mediterrani o associades a la nostre illa des de fa temps, evitant l'abús de plantes exòtiques que ens recorden més a paisatges californians o caribenys. Com a criteri general s'utilitzaran criteris de jardineria mediterrània en tots els tipus d'enjardinament, utilitzant espècies autòctones i adaptades que utilitzen pocs recursos hídrics i un menor manteniment.

Es presenta a continuació les fitxes dels elements vegetals principals proposades.

Acacia dealbata

Família : LEGUMINOSAE_

Gènere : Acacia

Nom comú castellà : Mimosa. Mimosa plateada.

Distribució per illes : Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Australiana

Època de floració : Gener. Febrer.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Plantada com a ornamental.

Característiques : Arbre que pot arribar als 30 m, voluminós, de fulles dividides (bipinnades) i flors oloroses en glomèruls rodons de color groc. Les tiges són anguloses, penjant i un poc pubescents, al igual que els folíols. El fruit és una llegum, allargada i comprimida un poc corbada i constreta entre les llavors.

Observacions : La floració hivernal, més o menys al mateix temps que els ametllers, quan els arbres queden coberts pel groc de les flors, caracteritza molt bé a aquesta espècie.

Estatus : Introduïda.

Ampelodesmos mauritanica (Poiret) T. Durand et Schinz

Família : GRAMINEAE (POACEAE)

Gènere : Ampelodesmos

Nom comú català : Carç. Carcera. Càrritx. Faió. Fenassa. Xirca.

Distribució per províncies : Barcelona. Girona. Illes Balears. Tarragona.

Distribució per illes : Cabrera. Eivissa. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Hemicriptòfit.

Hàbitat : Bosc i garriga des de vora la mar fins als cims més alts de la Serra de Tramuntana.

Usos i propietats : Mobiliari, construcció i eines.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : El càrritx forma el típic paisatge sabanoide de les nostres muntanyes, s'ha estès moltíssim afavorida pels incendis que provoquen els pastors per generar pastures per les ovelles. Es tracta d'una gramínia de grans dimensions de fulles aspres al tacte que poden arribar a tallar la pell de les mans si l'agafam sense cura.

Arbutus unedo L.

Família : ERICACEAE

Gènere : Arbutus

Nom comú català : Alborçó. Arboç. Arbocer. Arbocera. Cirerer d'arboç. Llipoter.

Nom comú castellà : Madroñera. Madroño.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Setembre. Octubre. Novembre. Desembre.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Garrigues Balears i zones forestals, especialment als alzinars.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'arbocera és un arbust que es pot arribar a fer un arbre, es reconeix per la seva escorça vermella i les fulles serrades als marges. També són molt característics els seus fruits esfèrics, vermells quan estan madurs i comestibles; els fruits tarden un any en madurar i coexisteixen amb les flors de l'any següent. La floració i fructificació es dona a la tardor.

Observacions : El nom d'unedo, procedeix del verb llatí edo: menjar i del numeral unus: un només; significa "menjar només un", per la fama que tenen els fruits d'emborratjar.

Origen : Regió mediterrània i Sud-oest d'Irlanda

Arundo donax L.

Família : GRAMINEAE (POACEAE)

Gènere : Arundo

Nom comú català : Canya.

Nom comú castellà : Caña común.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Xino-Japonesa

Època de floració : Setembre. Octubre.

Formes vitals : Faneròfit.

Hàbitat : Cultivada i naturalitzada a indrets de sòl humit, rieres i vores de camps i camins.

Usos i propietats : Medicinal. Mobiliari, construcció i eines.

Característiques : Les canyes són originàries d'Àsia però s'han incorporat a la nostra flora com una planta més; sol trobar-se a llocs humits més o menys humanitzats. És molt més gran que el canyet d'albufera (*Phragmites australis*) i floreix a la tardor enlloc de a l'estiu.

Estatus : Introduïda.

Asparagus acutifolius L.

Família : LILIACEAE

Gènere : Asparagus

Nom comú català : Espareguera de ca. Espareguera fonollera. Espareguera rucà. Esparreguera borda. Esparreguera de garriga. Esparreguera punxosa.

Nom comú castellà : Esparrago amarguero. Esparraguera silvestre. Esparraguera triguera.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Agost. Setembre.

Formes vitals : Camèfit. Faneròfit.

Hàbitat : Boscs i garrigues no massa seques. Ocasionalment també en pinars.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquesta esparreguera es diferencia de les altres per la gran quantitat de petits cladodis de color verd fosc que cobreixen gairebé tota la planta; és freqüent que prengui el port d'una petita liana. Viu a llocs més frescs i ombrívols, però és ben possible que coincideixi amb altres espècies d'esparregueres als mateixos indrets. Floreix al final de l'estiu.

Brachypodium phoenicoides (L.) Roem. et Schultes

Família : GRAMINEAE (POACEAE)

Gènere : Brachypodium

Nom comú català : Agropir glauc. Albellatge. Fenàs de marge. Festuca arundinàcia. Festuca duriúscula. Llistó.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Hemicriptòfit.

Hàbitat : Prats secs, marges de camins i conreus. Pinars.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquest fenàs té les fulles més llargues que el llistó, pot aparèixer per les garrigues i pinars, però és més abundant als marges dels camps de conreu a llocs una mica humits. El diferenciarem del fenasset per la concentració de les fulles a la base de la planta, perquè no es disposen de forma dística, i per la prominència del nervis de les fulles. A més les espiguetes solen estar arquejades i rígides.

Brachypodium retusum (Pers.) Beauv.

Família : GRAMINEAE (POACEAE)

Gènere : Brachypodium

Nom comú català : Cerverol. Fenal. Fenàs. Fenàs reüll. Llistó.

Nom comú castellà : Fenazo. Lastón.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Maig. Juny. Juliol. Agost.

Formes vitals : Camèfit.

Hàbitat : Màquies, garrigues, camps i prats secs.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : El llistó pot fer una mena de catifes de fulles verdes i seques per davall de les mates i arbusts de les garrigues i pinars. Es caracteritza per la disposició dística de les fulles (en angle recte i a banda i banda de les tiges), les fulles són clarament més curtes que les de *Brachypodium phoenicoides*

Capparis spinosa L. subsp. rupestris (Sm.) Nyman

Família : CAPPARACEAE

Género : Capparis

Nombre común en catalán : Taparera.

Nombre común en castellano : Alcaparro/a.

Distribución por provincias : Barcelona. Castellón. Gerona. Islas Baleares. Lérida. Tarragona. Valencia.

Distribución por islas : Ibiza. Mallorca. Menorca.

Distribución general : Mediterránea-meridional

Época de floración : Abril. Mayo. Junio. Julio. Agosto. Setiembre.

Formas vitales : Nanofanerófito.

Hàbitat : Paredes y murallas antiguas de las ciudades y acantilados litorales.

Características : La alcaparra es una de las plantas más características de las islas mediterráneas. Vive en las paredes de las murallas y torres, pero también en los acantilados litorales, se cultiva (o cultivaba) para obtener sus botones florales y los frutos inmaduros, que se comen envinagrados. Las grandes flores de pétalos blancos con muchos estambres que se abren en verano son inconfundibles.

Cedrus deodara (D. Don) G. Don

Família : *PINACEAE*

Gènere : *Cedrus*

Nom comú català : Cedre de l'Himalaia.

Nom comú castellà : Cedro del Himalaya.

Distribució general (Fitogeografia) : Amèrica del Sur

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada als jardins com ornamental.

Observacions : La fusta és molt emprada a construcció.

Origen : Afganistan i Oest del sistema himalàic

Descripció : Arbre que pot sobrepassar els 60 m amb aspecte piramidal. Ramificacions penjant. Acícules llargues, de 50 mm o més de longitud, de color verd platejat, estretes. Es diferencia del *Cedrus atlantica* per les branques joves que pengen, acícules més llargues, de 20-50 mm, i pinyes de 7-12 cm arrodonides a l'apex i forma freqüentment ovoide. Posseeix una excel·lent fusta, molt duradora, que desprèn un agradable aroma. S'empra a construcció.

Cedrus libani A. Rich.

Família : *PINACEAE*

Gènere : *Cedrus*

Nom comú català : Cedre del Líban.

Nom comú castellà : Cedro del Líbano.

Distribució per províncies : Illes Balears.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-meridional

Origen : Líban, Síria i Turquia.

Descripció : Arbre que pot arribar a mesurar els 40 m d'alçada, amb l'escorça de color bru-grisenca, fisurada. Ramificacions primàries amb freqüència horitzontals. Acícules de color verd obscur, rara vegada blavosa, de 15-30 mm de longitud, rígides i punxents. Cons erectes en forma de barril, de 7-10 cm de longitud, de vèrtex aplanat o deprimat, de color violaci per a passar a grisenc a la maduresa.

Celtis australis L.

Família : ULMACEAE

Gènere : Celtis

Nom comú català : Lledoner.

Nom comú castellà : Almez. Latonero. Lodón.

Distribució per illes : Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Març. Abril.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : És un arbre ornamental, ideal per a alineacions i emprat per a donar ombra, que pot viure fins a 5 ó 6 segles.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris.

Estatus : Introduïda.

Origen : Sud d'Europa, Oest d'Àsia i Nord d'Àfrica

Situació al Campus UIB : Espècie molt abundant, freqüent al Jardí de Son Lledó, aparcament de l'edifici Arxiduc Lluís Salvador i plantat en alineació a diversos carrers del Campus.

Descripció : Arbre caducifoli que pot arribar als 25 m d'alçada amb escorça quasi llisa de color gris plom-blau. Les fulles són simples amb disposició alterna, de limbe oval-lanceolat una mica asimètric, acuminades, de pecíol llarg i amb el marge finament aserrat. L'anvers de la fulla és de color verd obscur amb pels al tacte que li confereixen certa aperesa amb tres nervis més patents que la resta i de revers més clar i pubescent. El fruit és rodó i llis del tamany d'un pèsol, al principi de color verd i finalment quasi negre, és una drupa comestible amb molt d'os i poca carn.

Època floració : Abril-Maig

Ceratonia siliqua L.

Família : LEGUMINOSAE

Gènere : Ceratonia

Nom comú català : Garrofer. Garrover.

Nom comú castellà : Algarrobo.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-meridional

Època de floració : Juliol. Agost. Setembre. Octubre. Novembre.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivat i naturalitzat.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Mobiliari, construcció i eines. Planta psicotròpica.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbre molt característic de la regió mediterrània, cultivat arreu pels seus fruits que són les garrofes. Fa les fulles compostes en parells (fins a cinc) de folíols ovalats i coriacis de color verd fosc. Floreix al principi de la tardor formant raïms de flors a sobre de les branques velles; les flors sense corol·la són poc aparents. Els arbres poden ser masculins, femenins, o hermafrodites. L'arbre amb capçada ampla i arrodonida es inconfusible, de vegades podem trobar-lo naturalitzat a dins de les garrigues, però sense fer-se de grans dimensions.

Observacions : El fruit és molt ric en sucres molt consumit per l'home en èpoques de fam per a fer imitacions de xocolata i cafè. Les llavors són els quilates emprades antigament per a pesar joies.

Estatus : Introduïda.

Origen : Mediterrani oriental.

Cercis siliquastrum L.

Família : LEGUMINOSAE

Gènere : Cercis

Nom comú català : Arbre de l'amor.

Nom comú castellà : Árbol de Judas. Árbol del amor. Cercis.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-oriental

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Observacions : Cultivat freqüentment com a arbre ornamental per la seva floració espectacular abans de que brotin les noves fulles i per les seves flors que naixen directament en els troncs de més edat.

Estatus : Introduïda.

Origen : Sud d'Europa, Àsia

Descripció : Petit arbre caducifoli que pot arribar fins a 10 m d'alçada d'escorça rugosa de color bru obscur i copa irregular. Les fulles simples, de 7-12 cm de longitud, arrinyonades o cordiformes, acorçades amb disposició alterna, llargament peciolades. Flors precoces rosades o blanques a la varietat *alba*, naixen en raïms o fascicles de les branques i a vegades del mateix tronc amb llargs peduncles. El llegum és pla, de 6-10 cm de longitud, de color bru a la maduresa.

Època floració : Març-abril

Chamaerops humilis L.

Família : *PALMAE*

Gènere : *Chamaerops*

Nom comú català : Garballó. Margalló.

Nom comú castellà : Palma de escobas. Palmito.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Faneròfit.

Hàbitat : Llocs oberts i secs, als roquissars i vessants de muntanya, sempre a prop del litoral.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Mobiliari, construcció i eines.

Plantes Legalment Protegides : Catàleg Balear.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : El garballó és l'única palmera autòctona de les Illes Balears. Té les fulles palmades i un tronc columnar que es pot fer de varis metres de llarg, normalment més curts. La seva distribució a les illes és una mica erràtica, a uns llocs és abundant mentre que a altres de semblants no hi viu. Aquesta planta resisteix els incendis, rebrota després d'un foc, per això es abundant a algunes zones molt castigades pels incendis, com la península d'Artà.

Observacions : Les fulles han estat emprades per a fer graneres, capells...

Origen : Mediterrani occidental

Època floració : Març-maig

Cistus albidus L.

Família : *CISTACEAE*

Gènere : *Cistus*

Nom comú català : Estepa blanca. Estepa d'escurar. Estèpera blanca.

Nom comú castellà : Estepa blanca. Estepa fina. Estepa margalidera. Jaguarzo blanco.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Pinars i matorrals sobre substrates carbonatats.

Usos i propietats : Mobiliari, construcció i eines.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'estepa blanca té les flors roses, però les fulles són d'un verd molt clar. Només es pot confondre amb *Cistus incanus*, que a les Balears viu exclusivament a Menorca, però aquest últim té les fulles de color verd fosc i amb pecíol; totes les altres estepes tenen flors de color blanc.

Cistus clusii Dunal subsp. *multiflorus* Demoly

Família : *CISTACEAE*

Gènere : *Cistus*

Nom comú català : Esteperol. Matafoc. Romaní mascle.

Nom comú castellà : Romero macho.

Distribució per províncies : Alacant. Castelló. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Març. Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Arenals litorals.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquesta estepa es caracteritza per les seves fulles lineals i estretes, si no s'està ben atent es confon amb un romaní; per a diferenciar-lo no hi ha més que ensumar les fulles i adonar-nos que no tenen aroma. En flor no hi ha problema perquè destaquen les seves grans flors blanques. Aquesta estepa s'estima els sòls arenosos, i sol trobar-se als pinars que hi ha a les platges i dunes.

Cistus creticus L.

Família : *CISTACEAE*

Gènere : *Cistus*

Nom comú català : Estèpera blava.

Nom comú castellà : Estepa menorquina.

Distribució per províncies : Illes Balears. València.

Distribució per illes : Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Garriges i pinars de la costa nord de Menorca.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : A les Balears només hi ha dues estepes que tenguin la flor de color rosa, una és *Cistus albidus* que està a totes les illes, l'altre és *Cistus creticus* que només es present a Menorca. Malgrat la semblança de les flors, la resta de la planta es ben diferent en una i l'altre espècie. Les fulles de *Cistus creticus* són més semblants a les de *Cistus salviifolius*, arrodonides, amb els nervis reticulats ben marcats i de color verd fosc, els diferenciarem per la part basal de les fulles, en *Cistus creticus* els pecíols abrasen la tija formant una petita beina, mentre que a *Cistus salviifolius* els pecíols són lliures i no formen aquesta beina, a més aquesta espècie té les flors blanques.

Cistus monspeliensis L.

Família : *CISTACEAE*

Gènere : *Cistus*

Nom comú català : Estepa llimonenca. Estepa negra.

Nom comú castellà : Estepa morisca. Estepa mosquera. Estepa negra. Jaguarzo negro.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Garrigues obertes.

Usos i propietats : Aromàtica. Medicinal.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'estepa negra té les flors blanques, i les fulles de color verd fosc. És fàcil d'identificar perquè les fulles, que són molt allargades, tenen glàndules que donen un aroma característic i s'aferren entre els dits. A algunes zones amb forta pressió de pastura l'estepa negra pot arribar a ser l'arbust dominant.

Citrus aurantium L.

Família : *RUTACEAE*

Gènere : *Citrus*

Nom comú català : Taronger agre.

Nom comú castellà : Naranjo agrio. Naranjo amargo.

Època de floració : Maig. Juny.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada a jardins com ornamental.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal.

Observacions : El nom específic *aurantium* fa referència al color daurat dels seus fruits i deriva del llatí *auratus*: de color d'or.

Origen : Es creu que deriven d'exemplars silvestres natius d'Àsia sudoriental.

Descripció : Arbre perennifoli de 5-6 m d'alçada, de copa arrodonida i branques amb d'espines llargues i flexibles. Fulles el·líptiques o lanceolades de color verd intens, de 7-10 cm de longitud i 4-8 cm d'amplada i àpex agut. Les flors són blanques, solitàries i molt oloroses. Fruit carnós, arrodonit, de 7-10 cm de diàmetre, amb escorça de color ataronjat gruixada i rugosa, coberta completament de vesícules glandulars que contenen un líquid aromàtic.

Cneorum tricocon L.

Família : *CNEORACEAE*

Gènere : *Cneorum*

Nom comú català : Boixerol. Escanyacabres. Garrupa. Olivella. Olivereta. Raspall.

Nom comú castellà : Olivillo.

Distribució per províncies : Alacant. Girona. Illes Balears.

Distribució per illes : Cabrera. Dragonera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Pinars i garrigues.

Usos i propietats : Medicinal. Tòxica.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'Olivella és un arbust ben típic de les nostres garrigues, amb les fulles allargades amb l'àpex obtús sovint escotat. Les flors són grogues amb tres pètals i els fruits, són vermells quan maduren, tenen tres parts fet que dona el nom a la planta (tres cocos).

Coronilla glauca L.

Família : LEGUMINOSAE

Gènere : Coronilla

Nom comú català : Carolina.

Nom comú castellà : Coletuy. Coronilla. Lentejuela. Ruda inglesa.

Distribució per províncies : Barcelona. Girona. Illes Balears. Tarragona.

Distribució per illes : Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Febrer. Març. Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada com a ornamental i de vegades naturalizada.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust de la família de les lleguminoses, té flors grogues agrupades en glomèruls terminals. Les fulles són compostes imparipinnades, peciolades, sense pèls i amb un mucró terminal molt evident. Els folíols tenen forma obovada (forma d'ou al revés).

Estatus : Introduïda

Crataegus monogyna Jacq.

Família : *ROSACEAE*

Gènere : *Crataegus*

Nom comú català : Arç blanc. Cirerer de pastor. Espinalb. Espinaler. Garguller.

Nom comú castellà : Espino albar.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Eurosiberiana

Època de floració : Març. Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Caducifoli. Macrofaneròfit.

Hàbitat : Bardisses dels torrents i a llocs humits. Zones forestals.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Usos simbòlics.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust espinós, amb fulles que cauen a l'hivern, les fulles estan molt dividides. Les flors blanques estan reunides en una falsa umbel·la (corimbe). Els fruits maduren a la tardor, quan perd les fulles, són d'un color vermell viu. Floreix al principi de la primavera.

Cupressus arizonica Greene

Família : *CUPRESSACEAE*

Gènere : *Cupressus*

Nom comú català : Xiprer blau.

Nom comú castellà : Arizónica. Ciprés de Arizona.

Distribució general (Fitogeografia) : Nord Americana

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Observacions : Molt emprada a jardineria i paisatgisme i amb molta freqüència utilitzada per a fer bardisses i barreres cortavents.

Descripció : Arbre de fins a 15 m de copa piriforme i fullatge de tons blavosos. L'escorça del tronc és de color bru-vermellós, molt vistosa i llisa de la qual es desprenen tires o plaques. Les branquetes són una mica més gruixades i menys denses en el seu conjunt que les del xiprer. Fulles de 1.5 a 2 mm de longitud de color verd blavós i fins a tons grisosos.

Cupressus sempervirens L.

Família : *CUPRESSACEAE*

Gènere : *Cupressus*

Nom comú català : Xiprer.

Nom comú castellà : Ciprés.

Distribució per províncies : València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Pluriregional

Formes vitals : Faneròfit.

Hàbitat : Plantat com a espècie ornamental o bé en tanques contra el vent.

Usos i propietats : Mobiliari, construcció i eines. Usos simbòlics.

Característiques : El xiprer no és un arbre propi de la nostra flora. S'ha utilitzat molt per a jardins i per fer barreres contra el vent. Potser es pot confondre amb les savines, perquè totes dues tenen les fulles en forma d'escata, però el xiprer fa unes pinyes arrodonides inconfusibles. La forma de xiprer típica (amb les branques cap a munt) és una varietat de cultiu, els arbres silvestres tenen les branques obertes.

Observacions : Pot viure més de 500 anys i degut a la seva longevitat, s'ha plantat com a símbol funerari en els cementiris.

Origen : Grècia, Turquia i Pèrsia

Daphne gnidium L.

Família : *THYMELAEACEAE*

Gènere : *Daphne*

Nom comú català : Astruc. Baladre. Matapoll. Tell. Tintorell.

Nom comú castellà : Matapollo. Torvisco.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Agost. Setembre. Octubre.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Garrigues, pinars i terrenys no cultivats des de ran de la mar fins a 1000 metres

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquest és un arbust amb moltes fulles totes dirigides cap amunt amb forma de punta d'espasa; potser algú podria confondre-la amb una *Euphorbia*, però tallant una fulla ràpidament veiem que no treu làtex blanc. Fa flors blanques al final de l'estiu i tardor. Hi ha que anar alerta amb aquesta planta perquè és irritant.

Elaeagnus angustifolia L.

Família : *ELAEAGNACEAE*

Gènere : *Elaeagnus*

Nom comú català : Arbre argentat. Arbre de la plata. Arbre del paradís. Olivera del paradís.

Nom comú castellà : Árbol del paraíso. Azufaifo blanco. Cinamomo. Matapolilla. Olivo de bohemia. Pangí. Pangino. Panjiles.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Illes Balears. València.

Distribució general (Fitogeografia) : Asia

Època de floració : Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Parcs i jardins.

Usos i propietats : Usos simbòlics.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbre caducifoli de poca alçada i escorça obscura. Fulles simples, alternes i lanceolades amb el limbe de color verd-grisós a l'anvers i platejat al revers. Flors amb peduncle, axil·lars, solitàries o en petits grups de color grogenc i molt oloroses. Fruit d'1 cm de longitud, carnós i amb esquames platejades.

Observacions : Cultivat com a ornamental i de vegades subspontani.

Euphorbia characias L. subsp. *characias*

Família : *EUPHORBIACEAE*

Gènere : *Euphorbia*

Nom comú català : Lletrera visquera o de visc.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Dragonera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Febrer. Març. Abril. Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Camins, pujols, zones forestals etc. Elevant-se fins al cim de les muntanyes, de vegades a la costa.

Usos i propietats : Medicinal.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquesta lletrera és molt fàcil de reconèixer, és gran (pot fer més d'un metre d'alt) i té les glàndules de la inflorescència de color marró molt fosc quasi negre, la resta de lletreres grans tenen les glàndules de color groc verdós. Aquesta lletrera és abundant a la muntanya i a les clarianes de les zones forestals, s'ha descrit una forma marítima que es fa a zones litorals, però la seva consistència taxonòmica no està clara.

Euphorbia dendroides L.

Família : *EUPHORBIACEAE*

Gènere : *Euphorbia*

Nom comú català : Lleterassa. Lletrera. Mula.

Nom comú castellà : Lechetrezna. Titímaló árbol.

Distribució per províncies : Girona. Illes Balears.

Distribució per illes : Cabrera. Dragonera. Eivissa. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-meridional

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Garrigues, indrets pedregosos de la muntanya i del litoral

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquesta és la més gran lletrera que tenim a les Balears, de port arbustiu, es caracteritza per perdre les fulles durant l'estiu deixant l'estructura de branques nues durant els mesos càlids, tornant a treure noves fulles molt prest, al més de setembre, de vegades abans de que hagi començat a ploure.

Ficus carica L.

Família : **MORACEAE**

Gènere : **Ficus**

Nom comú català : Figuera.

Nom comú castellà : Higuera.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Febrer. Març. Abril. Agost. Setembre.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada i naturalitzada en penyals humits, torrents, vores de camins.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Mobiliari, construcció i eines.

Característiques : La figuera és un arbre que viu naturalitzat a les escletxes de penya-segats i als peus de penyals, però és més coneguda com a planta de conreu del que s'aprofiten el seus fruits, les figues. És un arbre caducifoli d'hivern i quan queda despullat mostra les seves branques tortuoses. Tota la planta desprèn un làtex blanc si li fem una ferida, aquest làtex és irritant. Les fulles són lobulades i de contorn palmat.

Observacions : Quan es rompen les fulles s'allibera un làtex blanc un poc irritant que s'ha emprat per a combatre les berrugues.

Estatus : Introduïda.

Origen : Est de la zona mediterrània fins l'Oest d'Àsia

Hedera helix L.

Família : *ARALIACEAE*

Gènere : *Hedera*

Nom comú català : Heura.

Nom comú castellà : Hiedra.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Setembre. Octubre.

Formes vitals : Faneròfit.

Hàbitat : Llocs ombrívols a peus de penyals de muntanya, alzinars. Habitual a jardins.

Usos i propietats : Medicinal. Tòxica.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'heura és una liana que puja a sobre d'altres plantes (per ex. les palmeres dels jardins) o, més sovint, sobre parets rocoses. També es pot trobar estesa pel terra a sota dels alzinars. Forma petites arrels a les branques que li serveixen per aferrar-se al seu suport. Les fulles properes a les branques fèrtils són romboïdals, mentre que les de la resta de la planta presenten uns característics lòbuls en forma palmada. Floreix al final de l'estiu i tardor. Hi ha varietats domèstiques donat el seu ampli ús a jardineria.

Hypericum balearicum L.

Família : *GUTTIFERAE*

Gènere : *Hypericum*

Nom comú català : Estepa joana. Estepa oliera. Estèpera joana. Sacorrel.

Distribució per províncies : Illes Balears.

Distribució per illes : Cabrera. Eivissa. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània (Baleàrica)

Endèmiques : Illes Balears

Època de floració : Març. Abril. Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Garrigues de muntanya, de vegades a les zones baixes.

Usos i propietats : Aromàtica. Medicinal.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'estepa joana és una de les plantes emblemàtiques de les illes Balears, és un bell arbust endèmic relativament freqüent a la Serra de Tramuntana, menys freqüent a les altres illes. És fàcil de reconèixer per les seves fulles gruixudes, amb els marges ondulats i amb unes grans glàndules que també es troben sobre les tiges. Tota la planta fa un aroma ben característic. Les flors grans i de color groc destaquen sobre el fons verd de la planta.

Estatus : Endèmica.

Hypericum perforatum L.

Família : *GUTTIFERAE*

Gènere : *Hypericum*

Nom comú català : Herba de Sant Joan. Herba foradada. Pericó. Tresflorina vera.

Nom comú castellà : Corazoncillo. Hierba de San Juan. Hipérico.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Abril. Maig. Juny. Juliol. Agost. Setembre. Octubre.

Formes vitals : Hemicriptòfit.

Hàbitat : Voreres de camins, camps i herbassars.

Usos i propietats : Medicinal. Usos simbòlics.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Si mirem una fulla d'aquesta planta a contrallum veurem que està coberta de petites glàndules translúcides donant la imatge de que la fulla està "perforada". *Hypericum perforatum*, que és una espècie propera que viu als mateixos hàbitats, té poques o cap d'aquestes glàndules translúcides a les fulles i aquestes són arrodonides a la base.

Jacaranda mimosifolia

Família : BIGNONIACEAE

Gènere : Jacaranda

Nom comú català : Xicarandana.

Distribució general (Fitogeografia) : Amèrica del Sur

Època de floració : Maig. Juny.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada com a ornamental a jardins.

Característiques : La xicarandana és un conegut arbre de jardí originari de Sud Amèrica i caracteritzat per les fulles molt dividides, però principalment per les seves flors blaves, nombroses i perfumades. Pot arribar als 20 metres si bé no és molt rar trobar-ne tan grans a les illes.

Observacions : Els fruits són molt durs i s'empren com ornamental a floristeries.

Origen : Brasil i Argentina

Situació al Campus UIB : Plantat en alineació a l'aparcament de l'edifici Mateu Orfila i al jardí ocultat per xipressos entre els edificis Guillem Colom Casasnovas i Mateu Orfila.

Època floració : Maig-juny

Juncus acutus L.

Família : *JUNCACEAE*

Gènere : *Juncus*

Nom comú català : Jonc marí.

Nom comú castellà : Junco redondo.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Pluriregional

Època de floració : Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Camèfit.

Hàbitat : Llocs humits i pantanosos.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquest és el clàssic jonc d'albufera que forma grans mates denses amb les fulles i tiges punxents. El diferenciarem de *Juncus maritimus* per la seva inflorescència compacta amb fruits capsulars clarament més grans que els sèpals (alerta la subsp. *tommasinii* té les càpsules petites). A més *Juncus maritimus* és rizomatós i normalment fa gespes i la seva inflorescència és molt laxa

Juncus articulatus L.

Família : *JUNCACEAE*

Gènere : *Juncus*

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Pluriregional

Època de floració : Maig. Juny. Juliol. Agost. Setembre.

Formes vitals : Geòfit. Hemicriptòfit.

Hàbitat : Zones humides, jonqueres temporalment embassades.

Categoria IUCN : Vulnerable

Característiques : Aquest jonc té fulles sobre la tija, aquestes fulles són bastant gruixudes i si es fan corre entre els dits es noten de forma acusada d'un seguit d'articulacions, a més són bastant toves. Forma gespes denses generalment amb els rizomes dins l'aigua. La inflorescència és bastant ampla amb branques que s'obren en varies direccions. És molt semblant a *Juncus subnodulosus*, es reconeixen per caràcters florals i en que les fulles tenen septes longitudinals en aquesta darrera espècie i *Juncus articulatus* no els té. Floreix al final de la primavera i a l'estiu.

Juncus bufonius L. subsp. **insulanus** (Viv.) Briq.

Família : JUNCACEAE

Gènere : Juncus

Sinònims : *Juncus bufonius* L. subsp. *hybridus* (Brot.) Arcang

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Març. Abril. Maig. Juny. Juliol. Agost. Setembre.

Formes vitals : Teròfit.

Hàbitat : Llocs humits temporalment, sorres litorals.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquest és un jonc de cicle anual, per tant molt petit en comparació als altres perennes, rarament fa més d'un pam d'alçada, i sovint fa menys de deu. Les tiges i fulles tenen la seva base de color vermellós, i de vegades tota la planta pren aquest color. Les flors es troben a la meitat superior de la tija, a la subsp. *bufonius* aïllades, i a la subsp. *insulanus* formant un petit fascicle.

Juncus conglomeratus L.

Família : *JUNCACEAE*

Gènere : *Juncus*

Nom comú català : Jonc petit.

Distribució per províncies : Barcelona. Castelló. Girona. Lleida. Tarragona. València.

Distribució general (Fitogeografia) : Pluriregional

Època de floració : Maig. Juny. Juliol. Agost. Setembre.

Formes vitals : Hemicriptòfit.

Hàbitat : Joncades i pastures humides principalment sobre sòls descarbonatats.

Usos i propietats : Mobiliari, construcció i eines.

Característiques : Herba vivaç, elevada, amb tiges grosses (2-5 mm de grossor) encara que no excessivament consistents, podent trencar-se amb la mà. Fulles reduïdes a beines i inflorescència lateral, més o menys compacta i sobrepassada per una bràctea que pareix una continuació de la tija. Flors amb 3 estams i peces periàntiques de 2-3 mm.

Juncus inflexus L.

Família : *JUNCACEAE*

Género : *Juncus*

Nombre común en catalán : Jonquina.

Distribución por provincias : Islas Baleares.

Distribución por islas : Mallorca.

Distribución general : Pluriregional

Época de floración : Mayo. Junio. Julio. Agosto.

Formas vitales : Geófito. Hemicriptófito.

Hàbitat : Zonas húmedas y junqueras.

Categoría IUCN : Poco preocupante

Características : Junco perenne rizomatoso. Hojas cilíndricas, basales y canaliculadas. Inflorescencia aparentemente terminal porque la bráctea que la acompaña la ultrapasa ampliamente. Tallo y hojas estriadas. Cápsula mucronada con numerosos y pequeños granos.

Juniperus communis L. subsp. **alpina** (Suter) Celak.

Família : CUPRESSACEAE

Gènere : Juniperus

Sinònims : *Juniperus communis* L. subsp. *nana* (Willd.) Syme

Nom comú català : Ginebró nan.

Nom comú castellà : Enebro rastrero.

Distribució per províncies : Barcelona. Girona. Lleida.

Distribució general (Fitogeografia) : Bòreo-alpina

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Camèfit.

Hàbitat : Matollars de neret, boscos de pi negre i pastures, en vessants rocosos i assolats.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Mobiliari, construcció i eines. Perfumeria.

Característiques : Arbust dioic de fins a 0.5 m d'alçada. Les fulles són aciculars, punxents i llargament atenuades; són d'un color glaucescent i presenten una banda blanca a l'anvers (a diferència de *J. oxycedrus*, que en té dues). Els peus masculins presenten les inflorescències en forma de cons axil·lars, compostes per esquames peltades disposades en espiral. Els peus femenins també presenten cons axil·lars, formats en aquest cas per nombroses esquames. La fructificació és el gàbul, fals fruit format per les mateixes esquames que es tornen carneses. És globós, de color verd el primer any i negre a la maduresa (triga 2-3 anys en madurar). Es distingeix de la subsp. *communis* per la seva menor alçada, port prostrat i fulles aplicades més curtes i amples.

Laurus nobilis L.

Família : **LAURACEAE**

Gènere : **Laurus**

Nom comú català : llor. Llorer.

Nom comú castellà : Laurel.

Distribució per províncies : Barcelona. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-oriental

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Llocs ombrívols i humits. Torrents i penyals. També cultivat.

Usos i propietats : Aromàtica. Comestible o usos alimentaris. Medicinal.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : El llorer és un arbre amb fulles lanceolades, coriàcies i aromàtiques, de color verd fosc. Les flors són blanques, surten en umbel·les a les aixelles de les fulles. Aquest arbre ha estat cultivat des de temps immemorial, per tant la seva distribució original és confusa. Però podem estar bastant segurs de que és un arbre propi de la nostra flora perquè viu a llocs molt naturals: escletxes de les parets rocoses; esporàdicament pot arribar a ser abundant. Probablement és tracta de les restes de boscos de llores que van viure a les nostres illes fa milers d'anys.

Observacions : Les fulles han estat emprades per a cuinar, ja que desprenen un fort aroma. També és usual des de temps molt remots l'ús de corones de llorer per posar als herois.

Origen : Mediterrani fins a Àsia Menor

Lavandula dentata L.

Família : *LABIATAE (LAMIACEAE)*

Gènere : *Lavandula*

Nom comú català : Gal·landa. Lavanda.

Nom comú castellà : Alhucema rizada. Lavanda.

Distribució per províncies : Alacant. Castelló. Illes Balears. València.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-meridional

Època de floració : Gener. Febrer. Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Camèfit.

Hàbitat : Llocs àrids, garrigues i pujols pedregosos

Usos i propietats : Aromàtica. Medicinal.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquesta *Lavandula*, que pot estar en flor des de l'hivern fins l'estiu, és fàcil de reconèixer per les seves fulles amb els marges dentats; fa una inflorescència en forma d'espiga a dalt d'un peduncle que la separa de les fulles, l'espiga té al seu damunt un fascicle de bràctees de color violaci. *Lavandula stoechas*, que és l'altra espècie del gènere present a les illes, té les fulles senceres i l'espiga molt a prop de les fulles.

Melia azedarach L.

Família : **MELIACEAE**

Gènere : **Melia**

Nom comú català : Cinamon. Mèlia.

Nom comú castellà : Acederaque. Alelí. Árbol de rosarios. Cinamono. Fruto del paraíso. Melia. Mirabobo.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Àsia

Època de floració : Juliol. Agost.

Formes vitals : Faneròfit.

Hàbitat : Cultivat als carrers i passeigs de les ciutats

Usos i propietats : Tòxica.

Característiques : Arbre que pot arribar als 15 m d'alçària, original de l'Himàlaia, que s'ha estès als jardins i carrers de tot el món, també es plantat als marges de les carreteres. Té fulles compostes amb folíols irregularment dentats; les fulles cauen a l'hivern. Les flors són molt vistoses, de color lila amb una corona que envolta els estams d'un color violeta. Apareixen en panícules grans d'uns vint centímetres, que tenen un agradable aroma. Els fruits també són ben característics, tenen forma de petites boles de color groc-marró. És una planta amb molt d'usos medicinals i tradicionals, però hi ha que anar alerta perquè també és tòxica i és molt freqüent a les ciutats.

Estatus : Introduïda.

Morus alba L.

Família : **MORACEAE**

Gènere : **Morus**

Nom comú català : Morer blanc. Morera blanca.

Nom comú castellà : Moral blanco. Morera. Morera blanca.

Distribució per illes : Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Àsia

Època de floració : Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada als jardins i subspontània.

Usos i propietats : Medicinal. Mobiliari, construcció i eines.

Observacions : És cultivada per a la cria dels cucs de seda i com a arbre ornamental i d'ombra.

Estatus : Introduïda.

Origen : Àsia occidental

Descripció : Arbre caducifoli de tamany mitjà que no sol sobrepassar els 12 o 15 m d'alçada, de copa abovada o arrodonida. Les fulles són grosses, quasi glabres i llustroses per l'anvers, alternes, peciolades, variables en la forma, arrodonides o cordades, dentades o lobulades. Són de color verd clar sense pèls o molt poc peludes, limbe oval i en forma de cor irregular, asimètric. Els fruits són blancs, rosats o de color vermell obscur, dolços i comestibles quasi des del començament del seu desenvolupament. Les flors són petites, i s'agrupen en espigues molt denses, allargades o ovoides.

Època floració : Abril-maig

Nerium oleander L.

Família : *APOCYNACEAE*

Gènere : *Nerium*

Nom comú català : Baladre. Llorer rosa.

Nom comú castellà : Adelfa.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-meridional

Època de floració : Maig. Juny. Juliol. Agost. Setembre.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivat com ornamental, espontani a rambles d'Eivissa.

Usos i propietats : Medicinal. Mobiliari, construcció i eines. Tòxica.

Observacions : El baladre és una planta tòxica de fort sabor amarg, que produeix la mort de l'home i dels animals que la mengen. Aquesta propietat ha estat exagerada fins el punt de dir que només dormint a la seva ombra o beure de l'aigua d'on viu per a sofrir els seus efectes.

Origen : Regió mediterrània.

Descripció : Arbust verd tot l'any que pot arribar a uns 4 m d'alçada ; el tronc té l'escorça llisa de color bru-cendrós. Fulles oposades, gruixudes i coriàcies, amb el nervi medi blanquinós i ben marcat; el contorn és llargament lanceolat, té el marge sencer i d'un color verd intens. Les flors neixen formant ramells, a l'acabament de les branques, de 3-5 cm de diàmetre, de color rosa, vermellós o menys freqüent blanquinós. El fruit és un doble folícul, d'uns 8-16 cm de llarg, amb secció arradonida i parets coriàcies.

Olea europaea L.

Família : OLEACEAE

Gènere : Olea

Nom comú català : Oastre. Rabell. Ullastre.

Nom comú castellà : Acebuche.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Dragonera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Pluriregional

Època de floració : Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Frequent a bandes càlides i seques.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Mobiliari, construcció i eines. Perfumeria. Usos simbòlics.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'ullastre (var. *sylvestris*) és la planta silvestre de l'olivera (var. *europaea*). Té fulles d'un verd grisenc per l'anvers, i quasi blanques pel revers, agrupades per parelles a sobre les tiges. Aquestes fulles poden ser molt petites i arrodonides en els rebrots bassals, o lanceolades i fins a 8 cm de llargada a les branques superiors. Les oliveres tenen les fulles més grans i allargades que els ullastres, però la diferencia fonamental entre les dues és el fruit (l'oliva). Floreix al final de la primavera i principi de l'estiu.

Observacions : L'olivera ha estat molt relacionada amb els jocs atlètics, ja que els guanyadors dels Jocs Olímpics eren coronats amb branques d'olivera silvestre, equivalent a la medalla d'or actual.

Origen : Regió mediterrània

Època floració : Abril-maig

Opuntia maxima Millar

Família : CACTACEAE

Gènere : Opuntia

Nom comú català : Figa de pala. Figuera de moro. Figuera de pic. Figuerassa. Nopal. Palera.

Nom comú castellà : Chumbera. Tunera. Tuno.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Amèrica

Època de floració : Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada y naturalitzada. Vores de camins, garrigues, penya-segats litorals.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal.

Característiques : Planta robusta, erecta (fins 5-6 m) i espinosa formada per tiges aplanades (artells) que es poden separar espontàniament de la resta per la part més constreta. Aquests artells són grans (30-50 cm) i tenen les areoles prominents amb nombrosos pèls rígids (gloquidis) terrosos i caducs, i normalment amb espines molt variables en densitat (3-6) i mida, són divergents i blanques. Les flors són molt grans (7-8 cm diàmetre) i vistoses de color groc lluent o taronja intens. El fruit és carnós i profundament deprimat a l'apex de color ataronjat fins vermell quan madura.

Observacions : Cultivada pels seus fruits comestibles y naturalitzada. Vores de camins, garrigues, penya-segats litorals.

Estatus : Introduïda.

Phillyrea angustifolia L.

Família : *OLEACEAE*

Gènere : *Phillyrea*

Nom comú català : Áladern de fulla estreta. Fràngula. Vern menut.

Nom comú castellà : Labiérnago blanco. Olivillo. Picadera.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Dragonera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Garrigues i pinars.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust petit, molt ramificat amb les fulles molt estretes i allargades amb forma de punta de llança, les fulles són escleròfiles i tenen el marge sencer. No és gens fàcil de diferenciar-la d'altres espècies del gènere (que tanmateix no està ben conegut a les Balears). Es diferencia de *Ph. latifolia* perquè aquesta té les fulles amb marges dentats i la base una mica amb forma de cor; i de *Ph. media* perquè aquesta té les fulles, malgrat siguin lanceolades, més grans i amples amb algunes dents al marge, tota la planta és en general més gran. Floreix durant la primavera.

Phragmites australis (Cav.) Trin. subsp. **chrysanthus** (Mabille) Kerguélen

Família : GRAMINEAE (POACEAE)

Gènere : Phragmites

Sinònims : Phragmites communis Trin.

Nom comú català : Canya borda. Canyet. Canyís. Canyissot. Canyot. Càrritx. Senill. Senís. Xisca.

Nom comú castellà : Cañiza. Carrizo.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Juny. Juliol. Agost. Setembre. Octubre. Novembre. Desembre.

Formes vitals : Geòfit.

Hàbitat : Vores d'aigua i llocs humits del litoral.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : El canyet d'albufera és una planta ben freqüent a totes les zones humides, canals i basses. Viu sempre amb els rizomes a dintre del sediment sota l'aigua malgrat que esporàdicament el podrem trobar en sec (llavors sol estar mal desenvolupat). Es caracteritza per la seva tija alta i esvelta coberta per fulles llargues i amples. La inflorescència apareix a la part superior ampla i sedosa, una mica penjant. Les espiguetes tenen llargs cilis, que li donen aquesta textura una mica sedosa. Es diferencia de la subspècie típica, que també es troba a les Balears, perquè és més alta (fins a 6 m) i per caràcters florals (la glumel·la inferior és el doble de llarga que la gluma superior, en la subsp. *australis* són de mida semblant). Es diferencia d'*Arundo donax*, que és la canya, perquè aquesta és molt més robusta i normalment molt més alta). Floreix a l'estiu i tardor.

Phytolacca dioica L.

Família : *PHYTOLACCACEAE*

Gènere : *Phytolacca*

Nom comú català : Bella ombra.

Nom comú castellà : Bella sombra. Fitolaca. Ombú.

Distribució per províncies : Illes Balears.

Distribució general (Fitogeografia) : Amèrica del Sur

Època de floració : Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Observacions : La base del tronc en exemplars vells s'eixampla i retorça , sobresortint en moltes ocasions les arrels gruixades, que són molt poderoses i poden aixecar qualsevol construcció.

Origen : Brasil, Uruguai, Perú i Argentina

Descripció : Arbre que no sol sobrepassar els 10 m d'alçada que manté la fulla tot l'any o la perd si l'hivern és molt accentuat. El més espectacular d'aquests arbres són els troncs, gruixats a la seva base i irregulars. A les plantes adultes, la base del tronc i el començament de les arrels s'expandeixen de forma monstruosa. Les fulles tenen llargs pecíols , simples , amb el marge sencer, d'uns 6 a 12 cm de llarg, una mica llustroses per l'anvers, de disposició alterna i amb figura aovade-el·líptica o lanceolada. Les flors són poc vistoses, de color grisós de petit tamany, disposades en espigues que pegen quasi tan llargues com les fulles. El fruit és carnós tipus baia, negre porpra.

Època floració : Abril-maig

Pinus halepensis Millar

Família : *PINACEAE*

Gènere : *Pinus*

Nom comú català : Pi blanc.

Nom comú castellà : Pino carrasco. Pino de Alepo.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Dragonera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Zones forestals.

Usos i propietats : Afrodisíaca. Medicinal. Mobiliari, construcció i eines. Tincions.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Es el pi que forma tots els pinar de les illes. Té l'escorça blanquinosa a diferencia de *Pinus pinea* que la té vermellosa, i les fulles curtes i estretes (fins a un mil·límetre) en comparació a les altres espècies de pins que podem trobar plantats arreu. Hi ha exemplars amb totes les branques i fulles dirigides cap a dalt (com un xiprer de cementiri) que es considera un endemisme de Balears (var. *ceciliae*).

Observacions : Molt cultivada a parcs i jardins de tota Espanya.

Origen : Contorn de la regió mediterrània

Pinus pinea L.

Família : *PINACEAE*

Gènere : *Pinus*

Nom comú català : Pi pinyer. Pi ver.

Nom comú castellà : Pino doncel. Pino piñonero. Pino real.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Tarragona. València.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-oriental

Època de floració : Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Mobiliari, construcció i eines.

Observacions : El seu principal aprofitament és la producció dels pinyons que són comestibles i molt apreciats. És un dels pins amb major valor ornamental.

Estatus : Introduïda.

Origen : Mediterrani oriental (Àsia Menor)

Descripció : Arbre que pot sobrepassar els 25 m d'alçada, amb l'escorça marró vermellosa, amb plaques també vermelloses en els exemplars madurs. El tronc, després d'anys es divideix en branques del mateix gruix, generant una copa arrodonida característica. Acícules en grups de 2, de 10-20 cm de longitud i 1.5-2 mm de gruix, flexibles, arquejades, de color verd, un poc blavós. Gemes cilíndriques de color marró clar, amb escames bordejades de blanc. Pinyes que maduren el tercer any, diferenciant-se amb això dels altres pins que tarden dos anys. Són oval-esfèriques, de 8-14 cm de longitud. Poden estar a l'arbre molts d'anys.

Època floració : Març-maig

Platanus hispanica Miller ex Münchh.

Família : *PLATANACEAE*

Género : *Platanus*

Nombre común en catalán : Plàtan.

Nombre común en castellano : Plátano. Plátano de paseo. Plátano de sombra.

Época de floración : Marzo. Abril.

Formas vitales : Macrofanerófito.

Hàbitat : Cultivado en parques, plazas y calles, etc. También en torrentes.

Característics : Árbol caducifolio de gran altura i corteza lisa que se desprende a trozos de color amarillento. Las hojas son alternas con 3-8 lóbulos triangulares, enteros o con pequeños dientes, no muy profundos aspecto que lo diferencia del *P. orientalis*. El pecíolo de las hojas es largo y dilatado en la base. Los frutos están agrupados en glomérulos esféricos que aparecen a pares.

Observaciones : Es un árbol muy utilizado por la sombra que proporciona en las calles de las ciudades. Es de origen híbrido entre la especie americana *Pl. occidentalis*, y la europea *Pl. orientalis*.

Populus nigra L.

Família : *SALICACEAE*

Gènere : *Populus*

Nom comú català : Poll. Pollancre.

Nom comú castellà : Álamo negro. Chopo. Chopo lombardo.

Distribució general (Fitogeografia) : Eurosiberiana

Època de floració : Febrer. Març.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivat i ocasionalment naturalitzat.

Estatus : Introduïda.

Origen : Quasi tota Europa i Àsia Sud-occidental

Descripció : Arbre caducifoli que pot arribar als 30 m d'alçada, amb l'escorça gris blanquinosa i llisa al principi, tornant-se un poc arrugada longitudinalment i apareixent unes costelles negres, sovint amb gruixats bonyes que simulen tumors. La forma de la copa és molt variable. Branques robustes. Branquetes groc-brunes que passen a grises-verdoses, amb lenticel·les, arrodonides o poc anguloses. Fulles de les branquetes verdes per ambdues cares, romboïdals, més o menys acuminades, de 5-10 cm de longitud i poc menys d'amplada, amb els marges translúcids finament crenats, sovint en forma de serra que s'estrenyen cap a l'àpex en punta allargada. Les flors són molt petites, unisexuals, i s'agrupen en aments que pengen, separats a arbres femelles i mascles.

Populus tremula L.

Família : *SALICACEAE*

Gènere : *Populus*

Nom comú català : Àlber bord. Trèmol.

Nom comú castellà : Alamillo. Chopo temblón. Temblón.

Distribució per províncies : Barcelona. Castelló. Girona. Lleida. Tarragona.

Distribució general (Fitogeografia) : Eurosiberiana

Època de floració : Febrer. Març. Abril.

Formes vitals : Caducifoli. Macrofaneròfit.

Hàbitat : Sobretot a clarianes de boscos humits i ombrívols, però també en fons de vall i barrancs, formant petits boscos o barrejant-se amb altres arbres.

Usos i propietats : Medicinal. Mobiliari, construcció i eines.

Característiques : Arbre caducifoli i dioic amb el tronc d'escorça llisa i blanquinosa. La capçada és arrodonida i ampla, de fins a 20 m d'alçada. Les fulles són orbiculars i irregularment sinuato-dentades, verdes a l'anvers i glaucescents al revers. Les inflorescències són aments cilíndrics, pènduls i presenten esquames piloses i laciniades. Les flors no presenten periant. El fruit és una càpsula ovada, que conté nombroses llavors petites i uns plomalls que en facilitaran la dispersió.

Populus x canadensis Moench

Família : *SALICACEAE*

Gènere : *Populus*

Nom comú castellà : Álamo. Chopo. Chopo euroamericano.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució general (Fitogeografia) : Eurosiberiana

Època de floració : Febrer. Març. Abril.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivat i naturalitzat a torrents.

Observacions : És un híbrid procedent del encreuament entre *Populus nigra* x *Populus deltoides*.

Estatus : Introduïda.

Origen : Nord-Amèrica.

Descripció : Arbre que pot arribar a mesurar els 40 m d'alçada. L'escorça és grisa al principi tornant negrenca i arrugada amb el temps. Fulles deltoidees, no romboïdals, acuminades, de base truncada o en certa forma de cor. El marge de les fulles és dentat i translúcid, amb pels curts al contorn o a la cara inferior. Pecíol vermellós amb 1-2 glàndules a l'unió al limbe.

Prunus dulcis (Mill.) D. A. Webb

Família : ROSACEAE

Gènere : Prunus

Nom comú català : Ametler.

Nom comú castellà : Almendro.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Irano-turaniana

Època de floració : Gener. Febrer. Març.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivat.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal.

Característiques : L'ametller floreix sempre abans del creixement de les fulles, les flors poden ser blanques o roses. Les fulles són estretament lanceolades. El fruit té una epidermis verda i pubescent; quan s'obre, a la tardor, deixa sortir la part interna que està lignificada i que conté la llavor, l'ametlla. Floració al Gener i Febrer.

Observacions : Els ametllers suporten bé la sequera i li perjudica l'excés d'aigua.

Estatus : Introduïda.

Origen : Oest d'Àsia i Nord-est d'Àfrica

Època floració : Gener-març

Prunus spinosa L.

Família : *ROSACEAE*

Gènere : *Prunus*

Nom comú català : Aranyó. Aranyoner. Arc negre. Escanyagats. Pruneller. Prunyoner.

Nom comú castellà : Arañón. Ciruelo silvestre. Endriño.

Distribució per províncies : Illes Balears.

Distribució per illes : Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Eurosiberiana

Època de floració : Febrer. Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit. Nanofaneròfit.

Hàbitat : Bardisses, marges i torrenteres.

Usos i propietats : Comestible o usos alimentaris. Medicinal.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : L'aranyoner és un arbust espinós i molt ramificat, es caracteritza per les seves branques de color negrós, apareix a les bardisses i marges forestals, floreix al final de l'hivern abans del creixement de les fulles. Els fruits, els aranyons, són de color blau molt fosc.

Punica granatum L.

Família : *PUNICACEAE*

Gènere : *Punica*

Nom comú català : Magraner.

Nom comú castellà : Granado.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-oriental

Època de floració : Juny. Juliol. Agost.

Formes vitals : Faneròfit.

Hàbitat : Cultivat i subespontani al Mediterrani.

Usos i propietats : Afrodisíaca. Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Tèxtil. Usos simbòlics.

Observacions : Cultivada com a planta ornamental per tota Espanya.

Estatus : Introduïda.

Origen : Sud-oest d'Àsia

Descripció : Arbust o arbre caducifoli espinós, que arriba als 6 m d'alçada, amb escorça bruna-gris. Fulles simples, oposades, encara que algunes es presenten al·ternes o fasciculades, d'entre 3-8 cm de longitud, i 0.8-2.5 cm d'amplada, oblongue-lanceolades. Limbe coriàci, de color verd brillant. Flors de color groc vermellós molt vistoses rodejades per un calze, vermell i carnós amb forma de copa, amb 5-7 lòbuls que persisteixen en el fruit. Fruit comestible amb nombroses llavors i polpa gustosa.

Època floració : Maig-juny

Quercus coccifera L.

Família : *FAGACEAE*

Gènere : *Quercus*

Nom comú català : Alzina ravell. Coscoll. Garric.

Nom comú castellà : Coscoja.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit. Nanofaneròfit.

Hàbitat : Garrigues i màquies.

Usos i propietats : Medicinal. Mobiliari, construcció i eines.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : El coscoll és un arbust molt ramificat cobert de fulles bastant dures i amb els marges punxents. El reconeixem de les alzines, no tant per les espines de les fulles, sinó perquè el revers és de color verd, mentre que a l'alzina és de color gris a conseqüència de la pilositat que cobreix aquesta part de la fulla. A més els aglans també tenen una cúpula amb escates espinescent, cosa que l'alzina no té.

Quercus ilex L. subsp. *ilex*

Família : FAGACEAE

Gènere : Quercus

Nom comú català : Alzina.

Nom comú castellà : Encina.

Distribució per províncies : Barcelona. Girona. Illes Balears. Tarragona.

Distribució per illes : Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-septentrional

Època de floració : Abril. Maig.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Forma la comunitat climàtica de bosc a les zones amb més de 500 mm de precipitació mitjana.

Usos i propietats : Medicinal. Mobiliari, construcció i eines.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquesta alzina té la fulla allargada, verd fosc per l'anvers i amb molts de nervis (més de 8 parells) al revers. Aquest caràcter la diferencia de la subsp. ballota que tenen les fulles més arrodonides, de color verd grisenc per l'anvers i grisa amb pocs nervis al revers. De tota manera la gran variabilitat de la morfologia de les fulles sempre fa difícil la identificació.

Observacions : És l'arbre espanyol més representatiu. Arbre de gran valor ornamental.

Origen : Contorn de la regió mediterrània

Retama sphaerocarpa (L.) Boiss.

Família : LEGUMINOSAE

Gènere : Retama

Sinònims : *Lygos sphaerocarpa* (L.) Heyw.

Nom comú català : Ginesta vimatera. Ginestera vimatera.

Nom comú castellà : Chinastra. Escoba alta. Escoba florida. Escobeta. Giniestra. Jinestrera. Lluvia de oro. Retama. Retama amarilla. Retama borde. Retama común. Retama de bolas. Xinestra.

Distribució per províncies : Alacant. Illes Balears. Tarragona.

Distribució per illes : Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-occidental

Època de floració : Abril. Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada y naturalitzada a vores de camins.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Aquesta ginestera a diferència de la *R. monosperma* té les branques quadrangulars i les flors en raïms densos de color groc. És un arbust grisenc amb petits folíols lanceolats.

Observacions : Espècie nativa a la Península Ibèrica, però es cultiva com ornamental i a vegades naturalitzada a les Illes Balears.

Estatus : Introduïda.

Rhamnus alaternus L.

Família : *RHAMNACEAE*

Gènere : *Rhamnus*

Nom comú català : Aladern. Lladern. Llampedrell. Llampuga. Llampúgol.

Nom comú castellà : Aladierno. Coscollino.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Febrer. Març. Abril. Maig.

Formes vitals : Camèfit. Faneròfit.

Hàbitat : Garrigues i boscos.

Usos i propietats : Medicinal.

Plantes Legalment Protegides : Catàleg Balear.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust que pot arribar a fer-se un petit arbre, té les fulles ovalades, lluints, amb petites dents al marge. Una mirada poc atenta el pot confondre amb una alzina o amb una *Phillyrea*, per sortir de dubtes hi ha que mirar la fulla a contrallum i veure que el marge té una petita línia translúcida. Per a diferenciar-lo de *Rhamnus ludovici-salvatoris*, hem de veure que les dents de la fulla estan dirigides cap a munt, mentre que a aquest darrer les dent són perpendiculars. Floreix al principi de la primavera.

Origen : Regió mediterrània

Època floració : Finals d'hivern o per primavera.

Rosa agrestis Savi

Família : **ROSACEAE**

Gènere : **Rosa**

Distribució per províncies : Barcelona. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Eivissa. Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània-meridional

Època de floració : Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Bardisses, clarianes d'alzinars, etc.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust de fins 3 m. d'alt. Les tiges són vermelloses amb forts agullons. És característic d'aquest rosal el fort olor a poma que desprenen les fulles, perquè tenen unes glàndules ben evidents de color marró al marge dels folíols. Les inflorescències són multiflores de flors blanques (2-3,5 cm de diàmetre) amb pètals escotats. Els sèpals són reflexes i estan escotats a la base. Quan madura el fruit es cauen els sèpals. Únula de color vermell fosc.

Observacions : És necessari una clau de classificació per poder identificar correctament totes les espècies de roses.

Estatus : Autòctona.

Rosa canina L.

Família : *ROSACEAE*

Gènere : *Rosa*

Nom comú català : Gavarrera. Gavarrera canina. Roser caní. Roser gavarrer.

Distribució per províncies : Barcelona. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona.

Distribució per illes : Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Eurosiberiana

Època de floració : Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Caducifoli. Faneròfit.

Hàbitat : Marges i bardisses.

Usos i propietats : Afrodisíaca. Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Perfumeria.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust robust de fins 6 m d'alt. Tiges cobertes per agullons corbats cap a vall. Les fulles tenen 5-7 folíols i no desprenen olor. Les flors són grans de color blanc o rosat. Els sèpals estan dirigits cap a fora i avall, i cauen abans de que maduri la úrnula. La úrnula és esfèrica o el·lipsoïdal de color vermell obscur. Es diferencia de *Rosa sempervirens* pels estils lliures en lloc de soldats en columna.

Observacions : Aquesta espècie és molt polimorfa i és necessari una clau de classificació per poder identificar correctament tots els caràcters.

Rosa micrantha Borrer ex Sm.

Família : ROSACEAE

Gènere : Rosa

Distribució per províncies : Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Eurosiberiana

Època de floració : Maig. Juny. Juliol.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Bardisses a la muntanya de Mallorca.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust robust de fins 3 m. d'alt. És característic d'aquesta espècie les glàndules de color obscur que presenta el revers dels folíols i l'olor que desprenen a poma, además, tenen unes glàndules ben evidents de color marró al marge dels folíols. Els sèpals estan dirigits cap a fora i avall, i cauen abans de que maduri la úrnula. Aquesta espècie es diferencia de la *R. agrestis* per presentar glàndules al revers dels sèpals i al pedicels.

Observacions : És necessari una clau de classificació per poder identificar correctament totes les espècies de roses.

Rosmarinus officinalis L.

Família : LABIATAE (LAMIACEAE)

Gènere : Rosmarinus

Nom comú català : Romaní. Romer.

Nom comú castellà : Romero.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Girona. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània

Època de floració : Gener. Febrer. Març. Abril. Maig. Juny. Juliol. Agost. Setembre. Octubre. Novembre. Desembre.

Formes vitals : Nanofaneròfit.

Hàbitat : Abundant des de vora la mar fins a les muntanyes. Llocs calcàris

Usos i propietats : Afrodisíaca. Aromàtica. Comestible o usos alimentaris. Medicinal. Perfumeria. Usos simbòlics.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : El romaní és una de les plantes mediterrànies més conegudes per la tradició dels seus usos culinaris i medicinals. Les fulles són lineals, dures i amb l'anvers blanquinós perquè està cobert per pilositat. Les flors blaves amb dos llavis ben marcats són molt característiques. Pot florir tot l'any, però a la natura sol tenir una floració de tardor i una altre al principi de la primavera. Basta ensumar-la per reconèixer-la, les fulles tenen una semblança a *Cistus clusii*, però ni la flor, ni el color de les fulles, ni sobretot els seus olors tenen res a veure.

Schinus molle L.

Família : *ANACARDIACEAE*

Gènere : *Schinus*

Nom comú català : Pebreboner. Pebrell desmai. Pebrer bord.

Nom comú castellà : Motolle. Pimentero falso. Turbinto.

Distribució general (Fitogeografia) : Neotropical

Època de floració : Maig. Juny.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada com a ornamental a jardins.

Característiques : Arbre d'origen sud-americà de branques, fulles i inflorescències penjants. Té l'escorça aromàtica, les fulles compostes i les flors poc vistoses. Els fruits són petits, globosos i de color vermell intens, molt similars als del pebre. Poc exigent, es fa gran en poc temps i és corrent en ajardinaments públics o privats.

Observacions : El fruit conté un oli volàtil que el seu aroma recorda al pebre. Com a detall curiós és interessant destacar que els folíols, trossets i llençats a l'aigua, es mouen com si tinguessin vida pròpia, el que pareix motivat per la sortida brusca de les essències i reines que contenen.

Origen : Sud de Mèxic fins el Nord de Xile

Època floració : Maig-juny

Sophora japonica L.

Família : *LEGUMINOSAE*

Gènere : *Sophora*

Nom comú català : Acàcia del Japó. Sòfora.

Nom comú castellà : Acacia del Japón. Sófora.

Distribució general (Fitogeografia) : Xino-Japonesa

Època de floració : Juliol. Agost.

Formes vitals : Macrofaneròfit.

Hàbitat : Cultivada com ornamental.

Observacions : A la tardor prenen tonalitats groguenques abans de caure.

Origen : Àsia oriental.

Descripció : Arbre caducifoli de fins a 25 m d'alçada. Fulles de 14 a 22 cm de longitud, alternes, imparipinnades, amb 5-10 parells de folíols el·líptics-lanceolats, amb pecíols curts de 3-5 cm de longitud i 2-2.5 cm d'amplada, de color verd obscur i glabres a l'anvers i verd-blavós i un poc pilós al revers. Flors de color crema groguenc, disposades en panícules terminals i raïms axil·lars. Fruit amb llegum pèndul, verdós, d'aspecte carnós, que recorda un collar ja que està compost per un conjunt de segments més o menys arrodonits que rodegen les llavors de color negre o verd oliva.

Època floració : Juliol-agost.

Teucrium asiaticum L.

Família : *LABIATAE (LAMIACEAE)*

Gènere : *Teucrium*

Nom comú català : Brutònica.

Distribució per províncies : Illes Balears.

Distribució per illes : Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània (Baleàrica)

Endèmiques : Illes Balears

Època de floració : Maig. Juny.

Formes vitals : Camèfit.

Hàbitat : Vessants i zones rocoses.

Usos i propietats : Aromàtica.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Mata amb fulles molt allargades de color verd fosc i de vegades amb coloracions vermelloses, el marge de les fulles està dèbilment dentat. Fa unes inflorescències bastant llargues amb flors de color púrpura, amb un sol llavi, com a tots els *Teucrium*. Viu a llocs oberts de la muntanya de Mallorca i també a Menorca.

Estatus : Endèmica.

Teucrium capitatum L.

Família : **LABIATAE (LAMIACEAE)**

Gènere : **Teucrium**

Sinònims : *Teucrium polium* L. subsp. *capitatum* (L.) Arcang.

Nom comú català : Farigola mascle. Frígola borda. Herba cuquera. Herba de Sant Ponç. Lledanies. Llengua de passarell. Poliol. Tímó mascle.

Nom comú castellà : Polio. Tomillo macho. Zamarrilla.

Distribució per províncies : Alacant. Barcelona. Castelló. Illes Balears. Lleida. Tarragona. València.

Distribució per illes : Cabrera. Dragonera. Eivissa. Formentera. Mallorca. Menorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Pluriregional

Època de floració : Abril. Maig. Juny.

Formes vitals : Camèfit.

Hàbitat : Garrigues i pinars secs, freqüent vora la mar.

Usos i propietats : Aromàtica.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Petita mata de fulles i tiges cobertes de pilositat blanquinosa. Les fulles, oposades, tenen el marge dèbilment lobulat. Les inflorescències s'agrupen en petits glomèruls i les flors són rosades o purpurines. Floreix al final de la primavera. Viu a les garrigues, pinars i camps de conreu abandonats, a diferencia d'altres espècies properes com *Teucrium dunense*, que viu a les platges, i *Teucrium cossonii* que viu a les esclotxes dels penyals.

Teucrium cossonii D. Wood subsp. *cossonii*

Família : *LABIATAE (LAMIACEAE)*

Gènere : *Teucrium*

Distribució per províncies : Illes Balears.

Distribució per illes : Cabrera. Mallorca.

Distribució general (Fitogeografia) : Mediterrània (Balearica)

Endèmiques : Illes Balears

Època de floració : Maig. Juny. Juliol. Agost.

Formes vitals : Camèfit.

Hàbitat : Penyals.

Usos i propietats : Aromàtica.

Categoria IUCN : Poc preocupant

Característiques : Arbust que viu a les escletxes de les parets rocoses de la muntanya mallorquina. Les tiges i fulles tenen una coloració grisosa, les fulles són allargades, quasi lineals, sovint amb unes petites dents a la part superior. Les flors s'agrupen en uns glomèruls a la part superior de les tiges i són de color purpuri. Té una clara semblança amb *Teucrium capitatum*, doncs tots dos pertanyen al grup de *Teucrium polium*. El reconeixem per la major dimensió de totes les seves parts i perquè viu penjada de les escletxes en lloc d'estar entremig de la garriga. A les Pitiüses viu una subspècie pròpia subsp. *punicum*, que pot formar part de les comunitats arbustives litorals. Floreix al juny.

Estatus : Endèmica.

Tipuana tipu (Benth.) Kuntze

Família : LEGUMINOSAE

Género : Tipuana

Nombre común en castellano : Tipa. Tipuana.

Distribución general : Neotropical

Época de floración : Mayo. Junio. Julio.

Formas vitales : Macrofanerófito.

Hàbitat : Cultivada en parques y calles.

Características : Árbol semicaducifolio de 10-25 m de altura de corteza gris oscura. Las hojas son compuestas, imparipinnadas, de 10-20 cm de longitud, con 7-11 pares de folíolos opuestos y alternos, oblongos, de 2-4,5 cm de longitud y 0,7-2 cm de anchura. La inflorescencia está dispuesta en racimos axilares y terminales. La corola es de color amarillo o anaranjada. El fruto es una sámara elíptica de 4-7 cm de longitud y 1,5-2,5 cm de anchura con el ala coriácea.

Origen : Sur de Sur-América, especialmente en Argentina.